

DE LA HISTÒRIA

LA DEVOCIÓ DELS CERVERINS A SANT MAGÍ DES DE L'ANY 1528 AL 1887

Josep M. Llobet i Portella

Sabem que la devoció a sant Magí sentida pels habitants de Cervera fou força intensa ja durant els primers decennis del segle XVI. Des d'aquells anys i al llarg del temps posterior llur devoció es manifestà, sovint, mitjançant actes públics i es féu ben notòria, a les acaballes del segle XVIII, amb l'erecció d'una església dedicada a retre culte a aquest sant, obra portada a terme pels veïns d'un barri cerverí que, precisament per l'existència d'aquest temple, prengué el nom de Sant Magí. Seguidament, de forma resumida, indiquem les manifestacions d'aquesta devoció dels cerverins de les quals tenim testimonis documentals. Per tal de no allargar-nos excessivament, d'una banda, hem tingut en compte bàsicament els articles sobre aquest tema que hem publicat als *Quaderns Barri de Sant Magí* i algunes notícies inèdites localitzades recentment i, de l'altra, no hem anat mes enllà de l'any 1887.

1528

En una relació de miracles atribuïts a sant Magí, són esmentats els cerverins Bernat Bonjoch, prevere, i Bernat Novella, sabater. Devots del sant, havien aconseguit la curació de les seves malalties amb

l'anada a Sant Magí de la Brufaganya i el res d'algunes novenes. L'eclesiàstic donà a l'ermità que tenia cura de la capella l'ase amb el qual s'hi havia desplaçat i el sabater féu el mateix.¹

Aquell mateix any, fou publicada a Cervera una crida amb la qual Fadrique de Portugal, que era lloctinent general de Catalunya, feia saber als cerverins que el papa Climent VII, atenent una petició feta per Berenguer Arnau de Cervelló, baró de la Llacuna, i el seu germà Felip de Cervelló, per tal que la capella de Sant Magí situada dins la baronia esmentada fos socorreguda en les seves necessitats pels fidels cristians, atorgava indulgències a aquelles persones que la visitessin i donessin alguna almoïna. Hem de creure, doncs, que aquesta concessió papal vingué a reforçar la devoció dels cerverins envers sant Magí.²

1584

El 26 de maig d'aquell any, el consell municipal de Cervera acordà no donar

¹ *Quaderns Barri de Sant Magí*, 19 (2009), 57-58.

² *Quaderns Barri de Sant Magí*, 19 (2009), 58-60.

cap quantitat de diners a la confraria cerverina del Roser malgrat la seva petició que els fos feta alguna donació que els servís com a compensació de les despeses que tingueren pel pelegrinatge que van organitzar a Sant Magí de la Brufaganya.³

1589

Atès que la situació de sequera que es patia durant el mes d'abril de l'any esmentat als camps segarrencs era molt intensa i considerant fracassats tots els intents fets anteriorment mitjançant processons i pregàries per aconseguir la pluja, el consell municipal cerverí, aquell mateix mes d'abril de l'any 1589, acordà dirigir-se a la comunitat de preveres de la població per tal que disposés que set preveres anessin en pelegrinatge a Sant Magí de la Brufaganya. La comunitat de preveres, reunida en consell, acceptà la petició de les autoritats i nomenà els set pelegrins entre els seus eclesiàstics.⁴

El 22 de desembre d'aquell any, el consell municipal de Cervera acordà fer una donació al prior del convent de Sant Agustí com a compensació de les despeses que tingué pel pelegrinatge que fou fet a Sant Magí de la Brufaganya i altres llocs.⁵

1593

Aquell any, les autoritats cerverines, vista "l'esterilitat del temps", decidí que un grup de pelegrins es traslladés al santuari de Sant Magí de la Brufaganya i, davant la imatge del sant, impetressin

el favor diví per aconseguir la pluja benefactora. Malgrat que plugué abans que es pogués complir el projecte, fou decidit que el pelegrinatge es portés a terme tal com havia estat acordat.⁶

1594

Un document d'aquest any ens permet saber que a l'església del convent de Sant Francesc de Paula, de Cervera, hi havia una capella dedicada a sant Magí.⁷ Devia ser la capella per a la qual, l'any 1754, va ser encarregat un retaule.

1720

En un inventari dels béns del difunt Josep Oriola, prevere, que vivia al carrer Major de Cervera, hi consta una imatge petita de sant Magí.⁸

1729

En un inventari dels béns del difunt Francesc Porta, pagès, de Cervera, hom esmenta una imatge de pedra, petita, de sant Magí.⁹

1743

Magí Perelló, prevere beneficiat de l'església de Santa Maria, fundà, aquell any 1743, a l'església esmentada, entre altres coses, unes matines, un ofici o missa cantada i una missa resada, celebradors el dia 19 d'agost, festa de Sant Magí. En cas que sobrés diners de les rendes que deixaria, els preveres podrien repartir entre els pobres que assistissin a la missa de dotze del dia de Sant Magí la

⁶ *Quaderns Barri de Sant Magí*, 9 (1999), 25-26.

⁷ ACSG, Fons Notarial, Cervera, 82, Jeroni Porta, *Manual*, 1593-1594, f. 144 v.

⁸ ACSG, Fons Notarial, Cervera, 116, Ambròs Copons i Fita, *Inventaris*, 1705-1747, f. 106 v.

⁹ ACSG, Fons Notarial, Cervera, 116, Ambròs Copons i Fita, *Inventaris*, 1705-1747, f. 239.

³ Arxiu Comarcal de la Segarra (ACSG), Cervera, Fons Municipal, *Consells*, 1584, f. 46.

⁴ *Quaderns Barri de Sant Magí*, 12 (2002), 25-27.

⁵ ACSG, Cervera, Fons Municipal, *Consells*, 1589, f. 144.

quantitat de dos sous.¹⁰

1754

El dia 15 d'abril d'aquell any, Francesc Solsona i de Josa, rector de la parròquia de la Prenyanosa, encarregà a l'escultor targarí Josep Pujol un retaule dedicat a sant Magí per tal de ser col·locat a la capella d'aquest nom que hi havia a l'església del convent de Sant Francesc de Paula, de Cervera. Aquesta capella estava sota el patronatge de la família del prevere esmentat.

El retaule s'havia de construir segons una traça prèviament elaborada i es degué començar el mes d'octubre d'aquell any 1754, ja que el dia 8 del susdit mes l'escultor va rebre la fusta necessària per a l'obra i 30 lliures com a primera paga.¹¹

1760

Aquell any, els executors del testament del prevere Magí Perelló, d'acord amb els desitjos del difunt, establiren diversos actes pietosos en honor de Sant Magí, entre els quals hi havia la fundació d'una missa matinal cantada, amb acompanyament d'orgue i la concurrència de tota la comunitat de preveres, la qual s'havia de celebrar el dia de Sant Magí a l'altar major de l'església de Santa Maria. A més d'aquesta missa matinal, el mateix dia de Sant Magí se celebraria una altra missa a les dotze del migdia. Abans d'aquestes misses, serien tocades les campanes.

A més, seguint la voluntat del fundador, es va fer construir una imatge de Sant Magí de fusta daurada, la qual havia de ser col·locada a l'altar major de l'església de

Santa Maria envoltada de ciris encesos no solament el dia de Sant Magí sinó també durant tota l'octava de la festa. La resta de l'any, aquesta imatge de Sant Magí es trobaria situada en un dels altars laterals perquè pogués ser contínuament venerada pels fidels.¹²

1768

Amb data de l'any 1768, a la impremta de la Universitat de Cervera van ser estampats uns goigs que porten el títol següent: *Goigs de el gloriós màrtir Sant Magí*.¹³

1786-1790

Durant aquells anys, va ser construïda l'església de Sant Magí al final del carrer de la Vall, prop de la muralla, per la qual cosa el barri prengué el nom d'aquest sant.¹⁴

1791

Els administradors de l'església ceriverina de Sant Magí obtenen autorització dels regidors de l'ajuntament de Cervera per poder participar a la processó de Corpus d'aquell any 1791.¹⁵

1799

L'administració de l'església de Sant Magí, posseïa, aquell any, una peça de terra d'un jornal d'extensió, en la qual hi havia plantada vinya. Fou arrendada a Joan Baptista Garriga, un pagès de Cervera, pel preu de 25 lliures anuals.¹⁶

¹⁰ *Quaderns Barri de Sant Magí*, 13 (2003), 25-27.

¹¹ *Quaderns Barri de Sant Magí*, 7 (1997), 35-36.

¹² *Quaderns Barri de Sant Magí*, 13 (2003), 25-27.

¹³ *Quaderns Barri de Sant Magí*, 7 (1997), 35.

¹⁴ *Quaderns Barri de Sant Magí*, 7 (1997), 35.

¹⁵ ACSG, Cervera, Fons Municipal, *Consells*, 1791, f. 118 v.

¹⁶ *Quaderns Barri de Sant Magí*, 15 (2005), 25-31.

1803

El pagès Fèlix Comabella, aquell any, fundà un aniversari que s'havia de celebrar anualment, el dia 18 de maig, a l'altar de Sant Fèlix Caputxí que hi havia a l'església de Sant Magí. Hi assistirien quinze eclesiàstics i, a més, el cabiscol de la comunitat de preveres de l'església cerverina de Santa Maria. Per tal de satisfer el servei de tots aquests preveres, Fèlix Comabella féu donació a la susdita comunitat d'un censal que valia 150 lliures i donava una pensió anual de 4 lliures i mitja.¹⁷

1809

L'any esmentat, el comerciant cerverí Josep Segarra i Oliver, en el seu testament, disposà que, després de la seva mort, els seus marmessors fundessin una capellania a l'església cerverina de Sant Magí. Aquesta capellania seria perpètua, estaria dotada amb una renda anual de 400 lliures i el primer obtentor seria Vicenç Falcon, un jove natural de la vila de Casp que en aquell temps estava estudiant teologia a la Universitat de Cervera.

Vicenç Falcon i els seus successors en el càrrec estarien obligats a celebrar missa diària, a les cinc del matí durant el bon temps i a les vuit la resta de l'any, amb la finalitat que hi poguessin assistir les persones interessades sense que els representés un destorb per al seu treball. També caldria que el capellà digués diàriament el rosari a l'església poc abans o després de tocada la primera oració del vespre. L'obtentor de la capellania hauria de disposar de casa pròpia, prop de l'església, per la qual cosa els marmessors

haurien de comprar-ne una amb els diners del testador.¹⁸

1814

Els marmessors del difunt Josep Segarra i Oliver, aquell any, per tal de complir els desitjos del testador, fundaren una capellania a l'església de Sant Magí, de Cervera.¹⁹

1815

El pagès cerverí Josep Rius i Miralles, l'any esmentat, donà a l'administració de l'església de Sant Magí un censal valorat en 50 lliures, el qual portava un rèdit anual d'una lliura i mitja, amb la finalitat que, cada any, el dia de Sant Magí, fos dita en l'església d'aquesta advocació, després de l'ofici, una missa resada en sufragi del donant i dels seus familiars. La quantitat de diners que sobraria després de pagar les despeses de la missa seria destinada a comprar ciris per il·luminar l'església.²⁰

1832

Al voltant d'aquell any 1832, a la processó de Corpus, els fidels de Sant Magí hi aportaven un estendard, una creu i unes andes que devien sostenir una imatge del sant.²¹

1857

El dia 21 de febrer d'aquell any, els administradors de l'església de Sant Magí van demanar a l'ajuntament de Cervera que els fos permès ampliar l'esmentada església. A la sol·licitud presentada, hi adjuntaven un plànol de les obres projectades. Després que la comissió

¹⁸ *Quaderns Barri de Sant Magí*, 19 (2009), 27-34.

¹⁹ *Quaderns Barri de Sant Magí*, 19 (2009), 27-34.

²⁰ *Quaderns Barri de Sant Magí*, 15 (2005), 25-31.

²¹ *Quaderns Barri de Sant Magí*, 18 (2008), 79-82.

¹⁷ *Quaderns Barri de Sant Magí*, 15 (2005), 25-31.

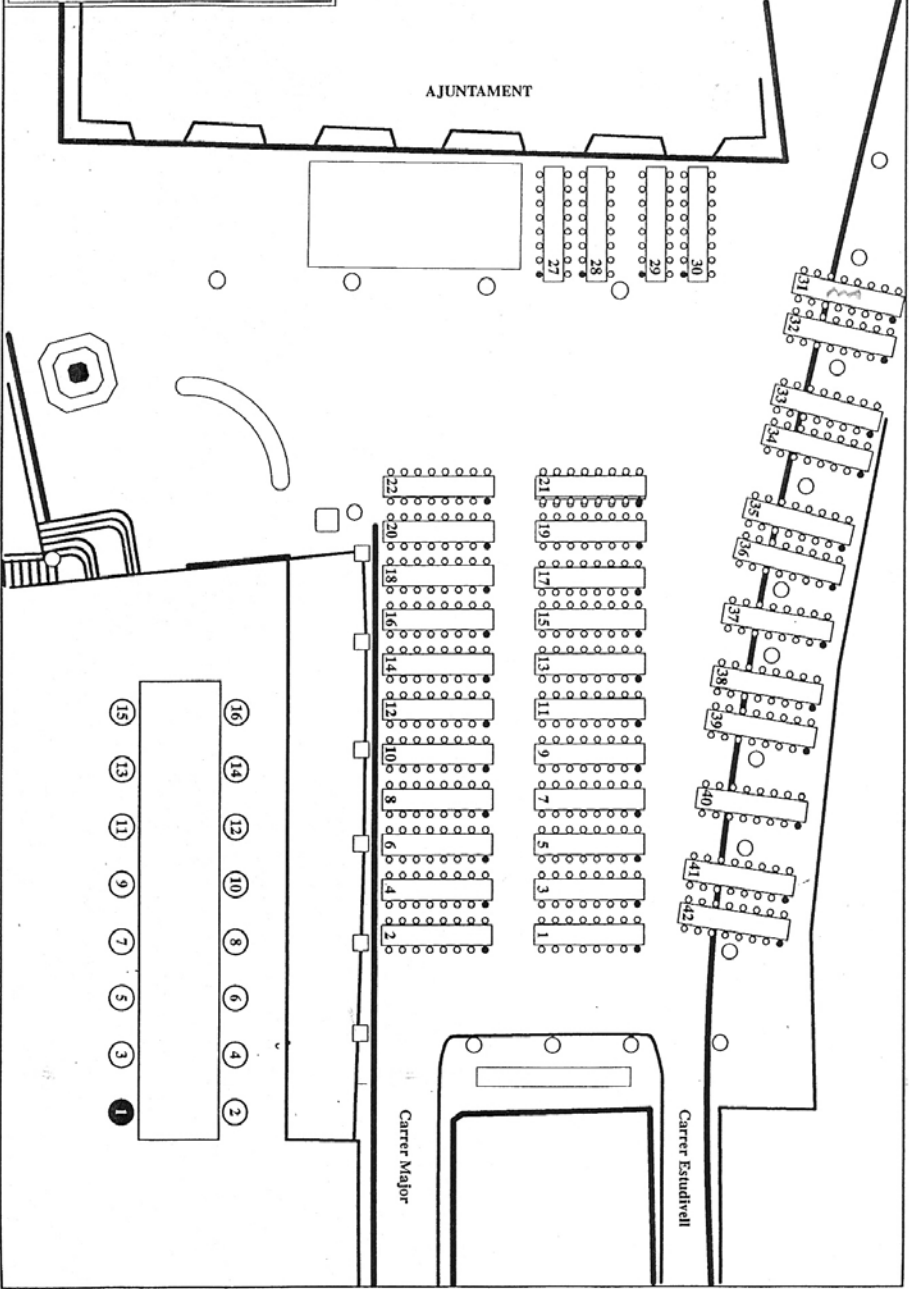
d'obres informés favorablement, els membres de l'ajuntament van acordar, el 7 de març d'aquell any 1857, d'autoritzar l'ampliació de l'església de Sant Magí en tot allò que fos competència municipal. No podem assegurar, però, que les obres sol·licitades fossin portades a terme.²²

1887

El dia 22 d'agost d'aquell any, els membres de l'ajuntament de Cervera van acordar el pagament de 37 pessetes i 50 cèntims a l'empresa que tingué al seu càrrec la funció de la nit de la festa de Sant Magí.

²² *Quaderns Barri de Sant Magí*, 14 (2004), 33-35.

SOPAR A LA PLAÇA

REPIQUEN L'ONZENA UNA APROXIMACIÓ D'INTERPRETACIÓ ICONOGRÀFICA

Santiago Serrano

La campana dita l'Onzena del nostre campanar de l'Església de Santa Maria del Coll de les Sabines presenta en el seu cos diferents elements iconogràfics:

SANTA MARIA ORA PRO NOBIS.
(Santa Maria pregueu per nosaltres)
ME FEU RAMON POMEROL DE
IGUALADA ANY 1826

Una imatge de Santa Bàrbara.

Una creu amb estels damunt d'un pedestal, que és la que es descriurà des de la iconografia.

La creu no va ser, des d'un principi, el símbol més usat per l'Església, es va començar a difondre i a generalitzar-se el seu ús a partir del segle IV, per l'acció de Constantí i la seva mare, Helena. Abans de la creu es van usar com a símbols el peix i l'àncora. Per a alguns estudiosos el peix seria un acrònim, Ictis ("peix" en grec): I (*Iesous), Ch (*Christos), Th (*Theou), I (*Hyos, u -fill-, la "h" el signe diacrític en grec), S (*Soter), o "Jesús, Crist, Fill de Déu, Salvador". Però és més probable que es refereixi al miracle de la multiplicació dels pans i els peixos (A l'Evangeli de Mateu està al capítol 14, versicles 13 a 21. En el de Marc, capítol

6.30-44. En el de Lluc, capítol 9, vers. 10-17. I en el de Joan, 6.1-15.). L'àncora es podria relacionar amb els passatges bíblics dels Fets dels Apòstols (Pau cap.27) "La tempesta en el mar" (27.13 a 27.38) i "El naufragi" (27.39 a 27.44). De fet, algunes esglésies cristianes, com per exemple l'església nacional sueca, tenen com a símbol una nau.

La creu significa el drama de Jesús i la seva ascensió a divinitat. Simbolitza l'Església. El terme original de l'instrument d'execució en grec és (*staurós*) que significa «estaca, estacada, palissada; pal, creu, crucifixió» o (*xýlon*), que significa simplement «fusta, tronc». És per això que algunes denominacions cristianes li donen per nom fusta de turment.

La crucifixió com a forma de turment i execució és d'origen oriental; els romans la van adoptar i perfeccionar a finals del primer segle. Al principi era per turmentar, però no per ajusticiar, i estava destinada als que no eren romans i als esclaus. Segons els estudis arqueològics, els condemnats a aquest sacrifici no portaven tota la creu, sinó que arrossegaven el patíbul, la fusta que es travessa; una

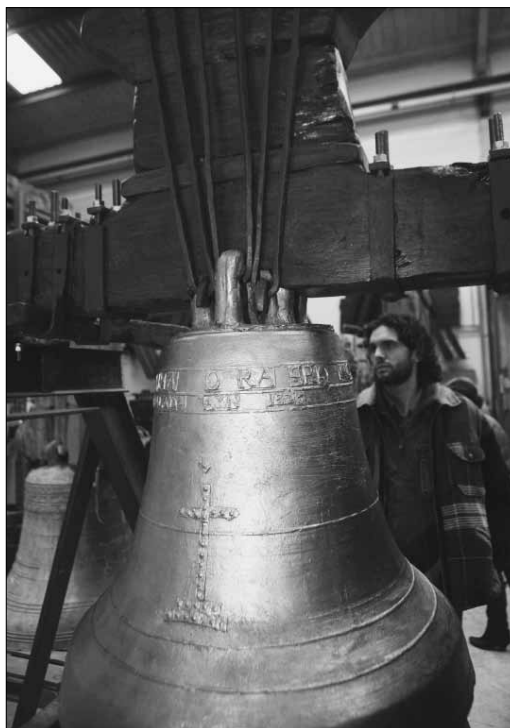
creu pesava més de 135 quilos i el patíbul de 36 a 56 quilos. Els el posaven damunt el clatell i amb els braços estirats. En el cas de Jesús, va caminar mig kilòmetre. També s'ha demostrat que no es clavaven en les palmes de les mans, sinó que els claus es posaven en els canells, entre el radi i els metacarpians o entre les dues fileres dels ossos carpians. No es podia clavar a les mans perquè aquestes no podien sostenir el pes del cos i s'esgarraven.

Com que l'Onzena és del segle XIX, la iconografia és molt acurada i dirigida per la mateixa Església. Tota creu damunt un pedestal amb forma d'escala fa referència al passatge bíblic de l'escala de Jacob (Gènesis 28:11-19).

La Bíblia està plena de passatges onírics i interpretació de somnis. Quina era la interpretació en el seu moment històric, és incert. Ara significa que per a accedir de la terra al cel, a l'eternitat i a la salvació, el mitjà és l'Església, l'escala de Jacob.

En el pedestal hi ha dotze estels: set en el primer graó i cinc en el segon. En el post (estípite) dotze estels i en el patibulum (pal travessat) sis, tres a cada costat (sis és la meitat de dotze).

Els dotze estels de sis puntes són els estels de David. L'estel de David té com a significat primer, dins de la iconografia cristiana, el Messies, qui estava profetitzat que hauria de ser de la casa de David, del llinatge de David. Aquesta és la raó intrínseca per la qual el relat bíblic va fent ziga-zaga, però no perd mai el fil de la descendència davídica, per tal de complir amb la profecia donada al poble d'Israel.

L'Onzena al taller de Massanassa (València). Foto de Ton Pedrós

El nombre dotze és recurrent a la Bíblia, apareix 187 vegades citat.

Però com que els estels estan dintre de la creu i la creu és l'Església, és més adient atribuir-les als dotze apòstols, que a la vegada representen també l'Església. Són redundàncies que reafirmen el missatge.

Per damunt hi ha un estel sol, que pot significar una Església, o un sol Déu, el monoteisme.

El perquè de la repetició del número dotze ens porta a dir que és una inscripció en una campana. Les campanes repiquen per a cridar als fidels; aleshores la creu, l'Església, també està convocant -està tocant o repicant- els fidels i tothom que vulgui escoltar.

ELS HABITANTS DEL BARRI DE SANT MAGÍ L'ANY 1889

Josep M. Llobet i Portella

Publicats els padrons del barri de Sant Magí dels anys 1829, 1846 i 1864, transcrivim, en aquesta ocasió, el de l'any 1889. En aquell temps, el barri de Sant Magí tenia tres carrers: el de l'Estudi Vell, el de Buida-sacs (anomenat anteriorment de Sant Magí) i el de Sant Magí (dit abans de la Vall), i una plaça: la de Sant Magí. Aquest padró de l'any 1889 és el següent:

Carrer de l'Estudi Vell

N.	Nom i cognom, edat, estat, naturalesa, professió
1	Josep Capelles Rius, 61, Cervera, propietari Victòria Argelich Escolà, 52, casada amb l'anterior, Cervera Josep Capelles Argelich, 19, solter, Cervera, estudiant Antònia Capelles Argelich, 11, soltera, Cervera ----- Ignàsia Fitó Masons, 52, vídua, Cervera Francesc Domènech Fitó, 22, solter, Cervera, escrivent Carme Domènech Fitó, 18, soltera, Cervera
3	Josep Arques Esteve, 40, Hostafrancs, escrivent Teresa Vilaseca Esteve, 42, casada amb l'anterior, Cervera Josep Maria Arques Vilaseca, 6, solter, Cervera Ignasi Arques Vilaseca, 3, solter, Cervera Lluís Arques Vilaseca, 1, solter, Cervera Josefa Esteve Farré, 70, soltera, Cervera
5	Josep Comorera Prats, 67, Cervera, propietari Engràcia Martí Vilaseca, 67, casada amb l'anterior, Cervera Manuel Comorera Martí, 27, solter, Cervera, fuster Josep Comorera Martí, 24, solter, Cervera, jornaler
7	Aquesta casa no consta
9	Josep Roig Ramon, 46, Passanant, jornaler Francesca Pont Térmens, 48, casada amb l'anterior, Cervera Ramon Roig Pont, 23, solter, Cervera, jornaler Cecília Roig Pont, 11, soltera, Cervera Maria Roig Pont, 6, soltera, Cervera

11	Francesc Mo Puig, 48, Alcoletge, picapedrer Engràcia Trilla Prats, 40, casada amb l'anterior, Cervera Josep Mo Oriol, 12, solter, Cervera, estudiant Maria Mo Trilla, 4, soltera, Cervera, estudiant
13	Antoni Vidal Duran, 67, vidu, Cervera, propietari Marià Vidal Morros, 23, solter, Cervera, jornaler
0	Julià Barsagol, 29, solter, França, religiós Pere Rollinger, 27, solter, Alemanya, religiós Emmanuel Decap, 57, solter, França, religiós Josep Altaba Guitarte, 22, solter, Cantavella (Terol), religiós Joaquim Martínez Paños, 21, solter, Sarinyena (Oscà), religiós Víctor Jacquín, 27, solter, França, religiós Elies Cazaus, 17, solter, França, religiós Leongi Drouyer, 28, solter, França, religiós Martí Murmanu, 37, solter, Suïssa, religiós Joan Navarro Inglès, 35, solter, Càlig (Castelló), sastre Agustí Valentines, 48, solter, Cervera, criat
2	Josefa Bacardí Oliveres, 61, vídua, Passanant
4	Joaquim Albareda, 34, Argençola, jornaler Maria Ibanyes, 25, casada amb l'anterior, Bellmunt Jaume Albareda Ibanyes, 2, solter, Cervera
6	Ramon Carbonell Alsina, 40, Cervera, jornaler Teresa Martí Masip, 30, casada amb l'anterior, Cervera Francesca Carbonell Martí, 5, soltera, Cervera Ramon Carbonell Martí, 1, solter, Cervera
8	Jaume Casals, 76, Cervera, jornaler Maria Tella, 70, casada amb l'anterior, Cervera Josefa Casals Tella, 20, Cervera

Carrer de Buida-sacs

N.	Nom i cognom, edat, estat, naturalesa, professió
1	Aquesta casa no consta
3	Francesc Farré Martí, 40, Cervera, propietari Antònia Ramon, 36, casada amb l'anterior, Cervera Josefa Farré Ramon, 5, soltera, Cervera Josep Farré Ramon, 3, solter, Cervera
5	Joan Franquesa Badia, 45, les Oluges, propietari Maria Bertran Vives, 45, casada amb l'anterior, les Oluges Josep Franquesa Bertran, 4, solter, Cervera
7	Ramon Vilaplana Puig, 40, Cervera, jornaler Teresa Bonet, 36, casada amb l'anterior, Rubinat Rosa Vilaplana Bonet, 9, soltera, Cervera Magí Vilaplana Bonet, 6, solter, Cervera Carles Vilaplana Bonet, 3, solter, Cervera Maria Vilaplana Bonet, 3, solter, Cervera Teresa Puig, 75, vídua, Cervera

9	Joaquim Julian Centelles, 40, Argeleta (València), jornaler Vicenta Bernat Arbella, 36, casada amb l' anterior, Argeleta (València) Joaquin Julian Arbella, 14, solter, Argeleta (València), jornaler Vicent Julian Arbella, 11, solter, Argeleta (València), jornaler
11	Aquesta casa no consta
13	Jaume Ramon Morella, 28, Castellnou, jornaler Maria Trilla Graells, 23, casada amb l' anterior, Sant Pere
15	Dolors Ribera, 44, casada, Cervera Agustí Nogués Ribera, 18, solter, Cervera, jornaler
17	Martí Gabarró Figueres, 26, la Guàrdia, jornaler Engràcia Vila Carulla, 28, casada amb l' anterior, Tarroja Ramon Gabarró Vila, ½, solter, Cervera
19	Josep Farré, 27, Cervera, jornaler Maria Llodrigues, 38, casada amb l' anterior, Vilallonga (Tarragona)
21	Aquesta casa no consta
23	Ramon Inglès Pujades, 29, Cervera, jornaler Teresa Trilla Nogués, 26, casada amb l' anterior, Cervera Rosa Inglès Trilla, 6, soltera, Cervera Magí Inglès Trilla, 3, solter, Cervera Maria Inglès Trilla, 1, soltera, Cervera
25	Andreu Turull, 60, vidu, Cervera, jornaler Secundina Turull, 21, soltera, Cervera
27	Magí Gené, 53, la Móra, jornaler Teresa Roca, 49, casada amb l' anterior, Cervera Magí Gené Roca, 25, solter, Cervera, jornaler Josep Gené Roca, 23, solter, Cervera, jornaler Ramon Gené Roca, 21, solter, Cervera, jornaler Jaume Gené Roca, 17, solter, Cervera, jornaler Rosa Gené Roca, 12, soltera, Cervera Francesca Gené Roca, 8, soltera, Cervera
29	Josep Vila, 58, Cervera, jornaler Manuela Pomés, 42, casada amb l' anterior, Cervera Teresa Vila Pomés, 12, soltera, Cervera Pere Vila Pomés, 9, solter, Cervera
31	Aquesta casa no consta
33	Maria Rius, 39, vídua, Cervera Josep Solé Rius, 18, solter, Cervera, jornaler Andreu Solé Rius, 13, solter, Cervera, jornaler
35	Aquesta casa no consta
37	Lluís Mercé Mullerachs, 40, Cervera, jornaler Maria Miralles Ribera, 40, casada amb l' anterior, Cervera Francesc Mercé Miralles, 18, solter, Cervera, jornaler Margarida Mercé Miralles, 12, soltera, Cervera Rafael Mercé Miralles, 10, solter, Cervera

39	Josep Llanes Farré, 36, Ossó, jornaler Maria Josefa Torres, 37, casada amb l'anterior, Cervera Josefa Llanes Torres, 11, soltera, Cervera Maria Llanes Torres, 8, soltera, Cervera Josep Llanes Torres, 5, solter, Cervera Ramona Llanes Torres, ½, soltera, Cervera
2	Josep Ramon Pallàs, 26, Cervera, jornaler Teresa Mercé Corbella, 24, casada amb l'anterior, Cervera Francesc Ramon Mercé, ½, solter, Cervera
4	Manuel Pons Marimon, 41, Passanant, pastor Francesca Duch Calafell, 21, casada amb l'anterior, Montoliu Esteve Pons Duch, 8, solter, Montoliu
6	Melcior Trilla Nogués, 37, Cervera, jornaler Francesca Solé Oromí, 37, casada amb l'anterior, Cervera Anna Trilla Solé, 12, soltera, Cervera Jaume Trilla Solé, 11, solter, Cervera, jornaler Pau Trilla Solé, 8, solter, Cervera, jornaler Josep Trilla Solé, 2, solter, Cervera
8	Florentina Perelló Miret, 60, vídua, Cervera Francesc Miret Perelló, 22, solter, Molió, jornaler Joan Miret Perelló, 19, solter, Molió, jornaler Josep Miret Perelló, 18, solter, Molió, jornaler Jaume Miret Perelló, 17, solter, Molió, jornaler Magí Miret Perelló, 15, solter, Molió, jornaler Venceslau Miret Perelló, 10, solter, Molió, jornaler
10	Maria Anna Sendrals, 73, vídua, Balaguer Josep Farré Sendrals, 14, solter, Balaguer, jornaler Josep [sic] Farré Sendrals, 11, solter, Belcaire, jornaler
12	Ramon Falip Falip, 46, Cervera, jornaler Josefa Llanes Farré, 41, casada amb l'anterior, Ossó Antònia Falip Llanes, 20, soltera, Cervera Josep Falip Llanes, 15, solter, Cervera, jornaler Maria Falip Llanes, 8, soltera, Cervera
14	Ramon Elias, 30, Cervera, jornaler Isabel Morros Rubiol, 26, casada amb l'anterior, Sedó Antoni Elias Morros, 4, solter, Cervera Ramon Elias Morros, 2, solter, Cervera
16	Josep Canosa Balsells, 55, Cervera, jornaler Teresa Petanàs, 56, casada amb l'anterior, la Curullada Ramon Canosa Petanàs, 22, solter, Cervera, jornaler Maria Canosa Petanàs, 15, soltera, Cervera Josep Canosa Petanàs, 29, Cervera, jornaler Antònia Savall Nadal, 26, casada amb l'anterior, Montcortès Josep Canosa Savall, 2, solter, Cervera Antoni Canosa Savall, 1, solter, Cervera
18	Aquesta casa no consta

20	Josep Salat Pont, 37, la Guàrdia, jornaler Ramona Bonet Castelló, 33, casada amb l'anterior, Granyena
22	Aquesta casa no consta
24	Francesc d'Assís Morell Anguera, 55, Cervera, jornaler Antònia Ribera Bargaés, 42, casada amb l'anterior, Cervera Jaume Morell Ribera, 22, solter, Cervera, jornaler Joan Morell Ribera, 8, solter, Cervera, jornaler Ramona Morell Ribera, 5, soltera, Cervera

Plaça de Sant Magí

N.	Nom i cognom, edat, estat, naturalesa, professió
6	Ramon Caselles Vilaplana, 67, Cervera, jornaler Teresa Magre Rosinés, 53, casada amb l'anterior, Amorós Jaume Caselles Magre, 22, solter, Cervera, jornaler Josep Caselles Magre, 17, solter, Cervera, jornaler Carles Caselles Magre, 14, solter, Cervera, jornaler Dolors Caselles Magre, 11, soltera, Cervera

Carrer de Sant Magí

1	Baptista Alsedà Cases, 50, Florejacs, jornaler Maria Codina Casanoves, 40, casada amb l'anterior, la Cardosa Salvador Alsedà Codina, 18, solter, la Fuliola, jornaler Francesc Alsedà Codina, 13, solter, el Canós, jornaler Ramon Alsedà Codina, 11, solter, Cervera, jornaler Ramona Alsedà Codina, 8, soltera, Cervera Josep Alsedà Codina, 5, solter, Cervera Antoni Alsedà Codina, 1, solter, Cervera
3	Teresa Aimerich Vilana, 52, vídua, Savallà Pere Segura Aimerich, 25, solter, Malgrat, jornaler Tecla Segura Aimerich, 22, soltera, Cervera Josep Segura Aimerich, 14, solter, Cervera, jornaler Anna Segura Aimerich, 12, soltera, Cervera
5	Jaume Permanyó Pont, 30, Cervera, jornaler Concepció Canosa Petanàs, 27, casada amb l'anterior, Cervera Ramon Permanyó Canosa, 2, solter, Cervera Maria Permanyó Canosa, ½, soltera, Cervera Ramon Permanyó Pont, 26, casat, Cervera, jornaler Magí Permanyó Pont, 23, solter, Cervera, jornaler
7	Ramon Subiranes, 81, vidu, Cervera, jornaler Ramon Pifarré Subiranes, 29, Cervera, jornaler Ramona Petanàs Escolà, 25, casada amb l'anterior, Cervera Ramona Pifarré Petanàs, 2, soltera, Cervera Francesca Pifarré Petanàs, 1, soltera, Cervera
9	Aquesta casa no consta

11	Marc Perelló, 30, Cervera, jornaler Francesca Pont, 27, casada amb l'anterior, Cervera Antoni Perelló Pont, 14, solter, Cervera, jornaler Josep Perelló Pont, 5, solter, Cervera Marc Perelló Pont, 3, solter, Cervera Dolors Perelló Pont, 1, soltera, Cervera
13	Aquesta casa no consta
15	Aquesta casa no consta
17	Domènec Benet Espigó, 66, Cervera, jornaler Magdalena Fabregat Duch, 62, casada amb l'anterior, Cervera Lluís Benet Fabregat, 34, Cervera, jornaler Dolors Castelló, 24, casada amb l'anterior, Amús o Ansús [?] (Lleida) Domènec Benet Castelló, 1, solter, Cervera Daniel Benet Fabregat, 35, solter, Cervera, sense professió Maria Duch, 87, vídua, Cervera ----- Antoni Batlle Duch, 49, solter, Cabestany, paleta
19	Aquesta casa no consta
21	Gaspar Rovira Vidal, 59, Cervera, jornaler Francesca Badies Pinós, 56, casada amb l'anterior, l'Ametlla Ramon Rovira Badies, 17, solter, Cervera, estudiant Andreu Rovira Badies, 11, solter, Cervera, estudiant
2	Josefa Morell Móra, 32, vídua, Cervera Francesc Farré Morell, 9, solter, Cervera Magdalena Farré Morell, 7, soltera, Cervera ----- Josep Navarro, 29, Manresa, jornaler Magdalena Mestres, 35, casada amb l'anterior, Castellnou
4	Carme Farré, 42, vídua, Montoliu Josefa Carbonell Farré, 10, soltera, Cervera
6	Antoni Colom, 65, vidu, Llindars, jornaler Jaume Casals Tarruell, 29, Cervera, jornaler Josefa Colom Pont, 25, casada amb l'anterior, Cervera Isidre Casals Colom, 2, solter, Cervera Pau Casals Colom, ½, solter, Cervera
8	Salvador Pont, 30, Cervera, jornaler Dolors Gené, 27, casada amb l'anterior, Cervera Magí Pont Gené, 3, solter, Cervera Teresa Pont Gené, 1, soltera, Cervera
10	Francesc d'Assís Rosell Rosell, 70, vidu, Cervera, jornaler Maurici Rosell Salat, 30, Cervera, jornaler Rosa Rosell, 32, casada amb l'anterior, Montornès
12	Aquesta casa no consta
14	Narcís Nogués, 50, casat, Cervera, jornaler
16	Magí Nogués Ribera, 39, Cervera, jornaler Dolors Trilla Fabregat, 32, casada amb l'anterior, Cervera Francesca Nogués Trilla, 7, soltera, Cervera

18	Magí Segarra Gené, 65, Cervera, jornaler Antònia Ribalta Companys, 64, casada amb l'anterior, l'Aranyó Ramon Segarra Ribalta, 26, solter, Cervera, jornaler Francesc Segarra Ribalta, 23, solter, Cervera, jornaler
20	Aquesta casa no consta
22	Aquesta casa no consta
24	Joan Mas Rosinés, 50, Sant Pere, pastor Maria Roca, 42, casada amb l'anterior, Cervera Marià Mas Roca, 13, solter, Cervera, jornaler
26	Aquesta casa no consta
28	Francesc Cos Solé, 50, Cervera, jornaler Maria Molgosa, 42, casada amb l'anterior, Cervera Francesca Cos Molgosa, 17, soltera, Cervera
30	Magí Roca Armengol, 25, Cervera, jornaler Àngela Vidal Costa, 25, casada amb l'anterior, Cervera Àngela Roca Vidal, 11, soltera, Cervera Caterina Roca Vidal, 6, soltera, Cervera Magí Roca Vidal, 3, solter, Cervera
32	Ramona Vila, 68, vídua, Cervera
34	Jaume Martí Concabella, 40, Cervera, jornaler Antònia Piulats, 44, casada amb l'anterior, Cervera Pere Martí Piulats, 17, solter, Cervera, estudiant Josefa Martí Piulats, 11, soltera, Cervera Antònia Martí Piulats, 8, soltera, Cervera Francesca Martí Piulats, 6, soltera, Cervera Tomasà Martí Piulats, 3, soltera, Cervera Francesca Concabella Bosch, 70, vídua, Cervera
36	Francesc Bergadà Nogués, 39, Cervera, jornaler Francesca Tarruella Vègué, 31, casada amb l'anterior, la Sisquella Dolors Bergadà Tarruella, 8, soltera, Cervera Francesca Bergadà Tarruella, 5, soltera, Cervera Maria Bergadà Tarruella, 1, soltera, Cervera Maria Anna Nogués Roca, 70, vídua, Cervera
38	Aquesta casa no consta
40	Aquesta casa no consta
42	Aquesta casa no consta
44	Aquesta casa no consta
46	Aquesta casa no consta
48	Jaume Amenós Baqué, 70, Cervera, pastor Teresa Vila, 70, casada amb l'anterior, Cervera Josep Amenós Vila, 23, solter, Cervera, jornaler Margarida Amenós Vila, 16, soltera, Cervera

JOAN MARAGALL, UN HOME COMPROMÈS AMB EL SEU TEMPS

Romi Porredon Capdevila

El dia 20 de desembre d'enguany farà cent anys de la mort de Joan Maragall (1860-1911) i s'esdevindrà la clausura de "L'any Maragall", efemèride proclamada en l'acte oficial el 10 d'octubre del 2010, quan es complien els 150 anys del naixement del poeta. Haurà estat més d'un any atapeït d'activitats diverses i heterogènies com actes acadèmics, exposicions, conferències, propostes educatives, espectacles, lectures, produccions virtuals, rutes literàries i itineraris, amb què s'han commemorat plegats el naixement i la mort del poeta.

De Joan Maragall, no hi ha encara cap biografia definitiva, però sí que se n'ha parlat a bastament i de maneres contradictòries, algunes de les quals no han ajudat gaire a la recepció correcta de la persona i de l'obra. Al llarg dels anys, sobretot des de la seva mort, s'ha distorsionat la seva personalitat humana i pública. Alguns han dit que era un home intuïtiu, diligent i poc aplicat, burgès, conservador i catòlic, sobretot en el tram de la vida de l'autor que coincideix amb l'inici del segle XX. Tanmateix, altres veus com D. Sam Abrams en dibuixen un perfil d'home intel·ligent, treballador,

dedicat, complex i contradictori, i en molts moments heterodox i revolucionari. Una nova lectura, doncs, que confirma Joan Maragall com la figura que inaugura la modernitat poètica a Catalunya, el primer gran poeta 'modern'.

L'articulista crític i independent

Tot i que s'acostuma a destacar Maragall com el gran poeta del modernisme català, no es pot obviar la important tasca que va oferir com a traductor i la rellevant faceta d'articulista col·laborador dels diaris *La Veu de Catalunya*, *Diario de Barcelona* i la revista *L'Avenç*.

I és precisament del Maragall cronista, de l'articulista lúcid i compromès, de qui pretén parlar aquest text i realçar-ne, de manera especial, els articles que va escriure arran dels fets de la Setmana Tràgica (26-31 de juliol de 1909).

D'entrada, i per ajudar a situar-nos, hem de fer memòria i recordar que la Setmana Tràgica de Barcelona fou una revolta popular de signe antimilitarista i anticlerical, que va esclatar ferotge a la ciutat comtal del 26 al 31 de juliol de

1909. L'origen immediat va ser l'oposició a la guerra del Marroc, però de fet aquella insurrecció anunciava el que més tard havia d'esdevenir-se i dibuixava el panorama de la primera part del segle XX a Catalunya. Fets anteriors com la pèrdua de les colònies el 1898, la mateixa guerra del Marroc i les contínues tensions entre republicans, conservadors, catalanistes, espanyolistes i anarquistes, van esdevenir el caldo de cultiu que, en set dies, va culminar amb la devastació moral i física de la ciutat de Barcelona. Set dies tràgics que van convertir una vaga en rebel·lió social. Set dies sagnants d'enfrontaments entre ciutadans i guàrdies civils. Set dies de barricades, incendis provocats i crema d'esglésies i convents. Però, sobretot, set dies que van posar en evidència la ineficàcia dels partits polítics, la falta d'escrúpols de la burgesia catalana i el caràcter revolucionari del poble treballador que lluitava per sobreviure. La repressió posterior va deixar més de 2.000 processats i 5 execucions a les fosses del castell de Montjuïc, entre les quals la de l'il·lustre pedagog i fundador de l'Escola Moderna, Francesc Ferrer i Guàrdia.

És a causa dels amargs esdeveniments de la Setmana Tràgica que, a la tardor d'aquell mateix 1909, Maragall fa pública la seva actitud davant la revolta, en tres articles polèmics i molt crítics amb el paper que va jugar la burgesia catalana durant el conflicte, enviats a *La Veu de Catalunya*, diari en català i portaveu de la Lliga Regionalista: “Ah! Barcelona”, “La ciutat del perdó” i “La Iglésia cremada”.

UN TAST DELS TRES ARTICLES

“Ah! Barcelona”, fragment

[...] *¿Que no ho veieu que lo que ens manca és l'amor? Mancança horrible, però és això! Això, que en el descontent de la vida és odi, i en el content egoisme: tot plegat lo mateix, falta d'amor; i l'amor és el primer «perquè» social, i el regenerador d'organismes, i la potència: l'única. Sense això, tot serà en va. Mes, ¿com cobrar-lo? Jo us ho diré: en el dolor que vinga.*

Catalunya, Barcelona, has de patir molt, si vols salvar-te. Has d'acceptar les bombes i el dol, i el robar, i l'incendi: la guerra, la pobresa, la humiliació, i les llàgrimes, moltes llàgrimes, fins que del fons del teu sanglotar salti la guspira que t'abrandi el cor en un amor qualsevulla –jo no sé ara quin, però en essent amar tots són iguals. Tot amor és valentia, potència, creació i virtut social; sols amb ell se pasten els pobles; i sols en el dolor podràs trobar-lo. Qui no pateix, no pot dir ben bé que estimi; i, ai! d'aquell que pateix sense l'amor! Cerca l'amor en ton dolor, –ah! Barcelona–, i qui no hi vulgui ésser en això, que se'n vagi. I si al capdavant resultés que ens n'havíem anat tots, al mirar Barcelona deserta, Catalunya desolada, qualsevulga viatger podria dir: “Aquí hi hagué potser una gran població; però per cert que mai hi ha hagut un poble”.

“¡Ah! Barcelona”, el primer dels tres articles, és el més polític de tots perquè l'autor hi analitza el que va succeir i mira d'explicar-ne les causes. Publicat a

La Veu, l'1 d'octubre de 1909, Maragall es pregunta per quina raó, a Barcelona, una vaga pot complicar-se fins al punt de provocar la crema generalitzada d'edificis religiosos i com és que un fet com aquest només passa a la Ciutat Comtal. Acusa directament la ciutadania benestant de Barcelona i atribueix els problemes a la 'manca d'amor', que el proposa com a remei.

Deu dies més tard, el 10 d'octubre, l'endemà del consell de guerra contra Francesc Ferrer i Guàrdia que el va condemnar a mort, Maragall escriu i envia al diari el segon article de la trilogia, "La ciutat del perdó", abans que el govern es reunís per decidir sobre l'indult. Però el matí del dia 13, Ferrer i Guàrdia va ser afusellat. Gairebé com una burla, el dia 14 Maragall rebia les proves del seu article i, dos dies més tard, una carta d'Enric Prat de la Riba, director de *La Veu*, en què li comunicava que el seu text havia estat refusat. El mateix Maragall ho va explicar més tard en una carta al seu amic Carles Rahola: [...] *Tres o quatre dies abans de l'afusellament d'en Ferrer i Guàrdia vaig enviar a La Veu un article titulat "La ciutat del perdó" en què el meu pobre esforç, isolat enmig de la fúria repressiva, intentava una girada en l'opinió del públic i, consegüentment, en la conducta del govern. D'aquest article –que li mostraré l'original quan ens vegem– se m'enviaren proves a revisar... i després no es publicà, per 'raons' que se'm donaren per escrit quan, malauradament, ja havia passat l'ocasió. Fou potser culpa meva no haver-lo enviat de primera intenció a un altre periòdic, però em semblà que sols en La Veu podia destacar-se amb eficàcia. D'això mai n'he dit res a ningú –a quoi*

bon?–, però vostè, amic, té ara el dret de saber-ho.

"La ciutat del perdó", fragment

[...] *¿El cor no vos diu res, ara, mentres estan afusellant gent a Montjuïc solament perquè en ella es manifestà amb més claredat aquest mal que és el de tots nosaltres? ¿El cor no vos diu anar a demanar perdó, a genollons si convé, i els més ofesos els primers, per aquests germans nostres en desamor que volien aterrar per odi aquesta mateixa ciutat que nosaltres els deixàrem abandonada per egoisme? Estem en paus, doncs. ¿I ells han de pagar la pena només perquè la seva acció cau dintre un còdic, mentres la nostra inacció és tan baixa que ja no pot caure enlloc? Aneu a demanar perdó per ells a la justícia humana, que serà demanar-ne per vosaltres mateixos a la divina, davant de la qual sou potser més culpables que ells. [...] ¿No la sentiü la germanor amb aquests infeliços? No ho vulgueu saber lo que han fet: mireu-los només a dintre els ulls: ¿veieu? sou vosaltres mateixos: un home com vosaltres; amb això n'hi ha prou: capaç de tot el vostre bé i de tot el vostre mal; com vosaltres del seu [...] Si an aquest home l'haguéssiu mort batent-vos com a lleons al peu d'una barricada o a la porta d'una iglésia, jo no us en podria fer cap càrrec, perquè en tal combat hauríeu demostrat el vostre amor a alguna cosa, exposant la vostra vida pel vostre ideal; i per l'amor d'un ideal i sa valentia podem ésser absolts de moltes coses. Mes ara, ¿qui us absol? ¿On és el vostre ideal, el vostre amor i el vostre sacrifici? ¿On l'heu demostrat, el vostre valor? Doncs no vulgueu ésser covards dues vegades. Si llavores el vostre valor havia*

d'estar en les armes, i no el tinguéreu, tingueu-lo almenys ara en el perdó, que és ben bé l'hora. [...] I sols per aquesta obra de perdó amb què començareu, Barcelona ja començarà a ésser una ciutat [...] I Barcelona ja no podrà ésser dita la "ciutat de les bombes"; sinó que l'anomenada us vindrà d'una altra cosa que és més forta que totes les bombes plegades i que tots els odis i que tota la malícia humana; l'anomenada us vindrà de l'amor, i Barcelona serà dita: "la ciutat del perdó", i des d'aquell punt i hora començarà a ésser una ciutat.

Doncs comencem-la: Al Rei que pot perdonar, als seus Ministres que poden aconsellar-li el perdó, als jutges que poden temperar la justícia amb la pietat: perdó pels condemnats a mort de Barcelona! Caritat per tots! I bella cosa fóra que comencessin els més ofesos.

A "La ciutat del perdó", text censurat i que no es va publicar fins l'any 1932, Maragall demana clemència i el perdó per a Francesc Ferrer i Guàrdia que estava a punt de ser afusellat pels fets de la Setmana Tràgica. A la vegada, l'article és un al·legat contra la pena de mort i l'autor hi delata la greu responsabilitat que pertocava a la burgesia catalana. Maragall, l'única veu que denuncia la repressió posterior als fets des del sector conservador, hi planteja el divorci entre els somnis d'una classe mitjana minoritària i feble, i la confrontació viva entre una població obrera maltractada i menystinguda, i una burgesia industrial irresponsable i poc escrupolosa. És un escrit que pretén remoure la consciència d'una classe social que, per un costat, es proclama catòlica i, per l'altre, calla davant les condemnes a mort. En el text

es fa palès el contrast entre els valors del poeta, amor i perdó, i els dels enemics enfrontats, odi i venjança. Malauradament allà on havia d'haver-hi hagut seny i perdó va haver-hi follia i venjança, i on calia que hi hagués amor va haver-hi odi.

"La Iglésia cremada", fragment

Jo mai havia oït una missa com aquella. La volta de la iglésia esgalabrada, les parets fumades i escrostonades, els altars destruïts, absents, sobretot aquell gran buit negre al fons on fou l'altar major, la solera invisible sota la pols de la runa, cap banc per a seure, i tothom dret o agenollat de cara a una mesa de fusta amb un Sant Crist damunt i un torrent de sol entrant per l'esgalabrat de la volta amb una munió de mosques dansant en la llum crua que aclaria tota la iglésia i feia semblar que oïem la missa al mig del carrer. El sol queia de ple en la mesa de fusta on el capellà, pobrament ornamentat, celebrava; mentres en el cor, sense barana, cantaven els altres, arrambats a la paret per a no caure endavant...

I estic ben cert que tots érem allí, davant del Sacrifici celebrat en la pobra mesa de fusta blanca, davant del Crist maltractat, que era tot son ornament entre la pols i la runa i el vent i el sol que entraven, i sentint encara entorn nostre el rastre de destrucció i blasfèmia que tan de poc havien passat per aquell mateix aire, on ara tornava a fer-se present el Sacrifici, el sentíem com mai l'haguéssim sentit i ens penetrava amb una virtut nova i actual. [...]

I llavors m'assaltà el pensament, el sentiment, de que la missa sempre hauria d'oferir-se aixís, tremolant, i me semblà que després d'oferir el sacrifici, el capellà

se girava de cara a la gent que anaven entrant encara pel portal sense porta, la gent del carrer, corpresos al passar de veure al descobert la celebració del Sant Misteri i aturant-s'hi encantats; que el capellà dic se girava i deia, cridant, a la gentada:

«Entreu, entreu, la porta és ben oberta; vosaltres mateixos us l'heu oberta amb el foc i el ferro de l'odi: i ara heu's aquí que trobeu a dintre el Misteri més gran de l'Amor rediviu. Destruint la iglésia heu restaurat la Iglésia, la que se fundà per a vosaltres, els pobres, els oprimits, els desesperats... I com ara la vèieu tancada, enriquida per dintre, emparada pels qui hi venien a adormir el seu cor en la pau de les tenebres, vosaltres, amb la vostra pobresa i la vostra rebel·lió i la vostra desesperació, n'heu investit la porta, i en els murs tan fermes heu obert la bretxa, i us l'heu reconquistada. I a nosaltres, els seus ministres, heu tornat, amb la persecució, l'antiga dignitat, i a la nostra paraula l'eficàcia amb la vostra blasfèmia, i al Misteri de la Sang una virtut ja quasi desconeguda, amb la sang nova que s'ha vessat en la lluita. Que és estrany! El foc ha construït, la blasfèmia ha purificat, l'odi al Crist ha reinstaurat al Crist en sa casa... Aneu-hi entrant, aneu-hi entrant; aquí el trobareu com encara no el coneixíeu, com Ell és en vida i veritat, com Ell vol ésser conegut pertot, i sobretot, per vosaltres. [...]

El 18 de desembre del mateix any 1909, Maragall publica “La Iglésia cremada”, text brillant i valent, que tracta de l'aspecte religiós de la Setmana Tràgica. La revolta que va començar com un crit de “No a la guerra”, l'endemà mateix es va transformar en un moviment incendiari

Foto de Joan Maragall per Pau Audouard Déglair (1903)

amb desenes d'esglésies cremades i la profanació de les tombes de religioses mortes. El punt de partida de l'article és l'edifici de l'Oratori de Sant Felip Neri, on Maragall acostumava a anar a missa. El text fou qualificat de revolucionari pels sectors més conservadors i integristes, perquè hi criticava la fe morta de les classes benestants, per la qual cosa també va tenir problemes en l'edició i hagué de vèncer reticències, esmenes i esporgades del diari. Maragall agafa com a pretext la crema dels convents per a poder parlar de l'Església com a jerarquia i de la necessitat que es renovi, evolucioni i s'adeqüi a les noves formes de pensament, i sobretot s'apropi a les classes populars. Un article que, segons Josep Benet, la seva lectura encara emociona i perdura el seu allixonament, malgrat que vint-i-set anys després la lliçó de Maragall no havia estat apresada, ja que altres fets més tràgics encara

Església de Sant Magí i Convent dels Franciscans a Barcelona (1909)

Imatge obtinguda per mitjà de l'StreetView de Google Maps [Consulta: juliol 2011]

van abatre amb més intensitat i extensió el nostre país.

Els tres articles i el posicionament general de Joan Maragall són una denúncia. Denúncia de la covardia, de la manca d'organització, de la incapacitat de fer res. Per tant, la Setmana Tràgica no va ser una revolució, sinó una revolta sense cap mena d'organització, un moviment caòtic, incoherent i manipulat, on cap estament social va saber respondre a les autèntiques denúncies de la societat. Catalunya va ser una societat covarda i això és el que hi posa de manifest Joan Maragall.

UNA ESGLÉSIA CREMADA: SANT MAGÍ DEL CARRER SANTALÓ

A principis de juliol, quan em disposava a posar fil a l'agulla per preparar aquesta col·laboració i elaborar un text sobre els aniversaris ja esmentats de Joan Maragall, en proposar el tema al Josep Mas, vaig rebre un correu seu on deixava caure que una de les esglésies incendiades durant la Setmana Tràgica era la del carrer Santaló, i detall curiós –que estava dedicada a Sant Magí. Diligent, vaig infiltrar-me a can Google i se'm confirmà la notícia. Entre les esglésies cremades en aquella Setmana Tràgica de juliol, hi figura certament– la de Sant Magí, situada al carrer de Santaló, num. 74, districte de Sant Gervasi de Barcelona, aleshores adossada al convent dels franciscans. Avui dia, però, s'hi troba el santuari de Sant Antoni de Pàdua i la Biblioteca de la província franciscana de Catalunya.

No obstant, si reprenem la història dels fets, aquells cinc dies de juliol del 1909, Barcelona es va emplenar de barricades

i el poble es va fer l'amo del carrer. La revolta, sense cap objectiu clar ni tampoc cap orientació política, va derivar cap a l'incendi descontrolat d'esglésies i convents, davant de la passivitat de l'exèrcit. Es calcula que en total van ser destruïts 80 edificis religiosos, la meitat dels que tenia aleshores Barcelona, a més de la mort de tres capellans i la profanació de tombes d'on es desenterraven cadàvers d'algunes religioses de clausura, que van ser passejats per la ciutat en un espectacle macabre i d'un anticlericalisme ferotge.

L'atac a l'església de Sant Magí fou exactament el vespre del dimarts 27 de juliol. La informació, tret a d'un estudi elaborat per la facultat d'Humanitats de la Universitat Pompeu Fabra, en dóna l'explicació següent: La premsa barcelonina va definir aquella tarda-nit del dimarts 27 de juliol com de veritablement tràgica, ja que van ser atacats i, totalment o parcialment destruïts, els següents edificis religiosos: els maristes i la parròquia del Poble Nou, els escolapis de la Ronda de Sant Antoni, la parròquia de Sant Pau, Sant Pere de les Puelles, Sant Cugat, Santa Madrona, la parròquia de Sant Andreu, la del Clot, els convents de les Jerònimes, el de Valldonzella, el salesians del carrer Floridablanca amb Rocafort, els agonitzants, la capella de Marcus, els frares de la Granja, els germans de la doctrina cristiana de la carretera de Sarrià, els franciscans del carrer de Santaló, les monges caputxines del camp de Galvany, els convents de Loreto, el de Sant Miquel del carrer Rosselló, el de les monges penedides, les magdalenes, les paules, les concepcionistes, la parròquia de Sant Felip Neri de Gràcia, els missioners del Sagrat Cor de Maria, els maristes del camp

de Grassot, les serves de Maria del carrer Universitat, la parròquia d'Horta, les dames negres d'Horta, i parcialment les de la parròquia dels Àngels, el seminari conciliar i el convent de Montesió de la Rambla de Catalunya.

A banda d'aquests atacs anticlericals, hi van haver morts i ferits. I relacionat amb l'episodi que ens ocupa, té un interès especial saber que un dels tres religiosos assassinats fou el superior provincial dels franciscans, Ramon Usó, cap del convent dels franciscans del carrer Santaló. El religiós, nascut a Vila-Real (Castelló) i que aleshores tenia quaranta-vuit anys, encapçalava la comunitat franciscana, que tenia adjunta una petita església (el document no n'explicita el nom, però no pot ser altra que la de Sant Magí) que complementava la tasca de la parròquia de la Bonanova. El clergue Hernández Villaescusa, en el seu estudi *La Revolución de Julio en Barcelona* comenta sobre els frares d'aquell convent que «los padres eran queridísimos en toda la barriada». El superior Usó, davant del moviment anticlerical descontrolat, va comprendre el perill que corria la seva comunitat i «facilitó la salvación de sus religiosos, proporcionándoles trajes de seglar, con los cuales pudieron refugiarse en casas amigas. Pero faltaron dos trajes, por lo cual el P. Superior y el P. Brugulat hubieron de quedarse en el convento acechando la ocasión de ponerse también a salvo». Quan van intentar la fugida, van ser localitzats pels anticlericals i al crit de «¡Son los frailes: matémoslos!» els trets van ferir Ramon Usó. El pare Usó, ferit de mort, i el seu company van aconseguir refugiar-se a can Roura, forn de pa encara avui considerat un dels

millors de Barcelona. És així que els seus perseguïdors no els van poder trobar, perquè ningú no els va delatar, la qual cosa demostra «las simpatías que gozaban en aquel barrio eminentemente obrero».

De l'incendi del convent i l'església, en tenim un testimoni gràfic impagable. Es tracta de la imatge adjunta en aquest escrit, fotografia feta per Àngel Toldrà i Viazo (1867-1950) que, poc després dels esdeveniments, va realitzar una col·lecció de postals amb les fotografies dels edificis religiosos cremats. Toldrà era propietari d'una botiga de venda de calcomanies, cromos i papers especials, però, entenent la importància que podia arribar a tenir la imatge, es va dedicar, entre el 1905 i el 1930, a l'edició i la venda de postals de Barcelona i tot Catalunya, i també de Mallorca, Navarra i el País Basc. Les postals eren impreses mitjançant fototípia i anaven signades amb les sigles A.T.V. Es tracta d'una producció de més de 7000 postals diferents, autèntics testimonis de la història del nostre passat.

Una altra tafaneria que ve a tomb, és el treball d'investigació fet per Xavier Caballé en el seu bloc titulat Diari d'un llibre vell [www.llibrevell.cat], on hi ha penjat, amb bon enginy i encert, una selecció d'aquelles postals editades per Toldrà, i les ha ubicat en la zona on es

trobaven situats els edificis religiosos derruïts i, a través de l'StreetView de Google Maps, hi ha col·locat de costat la fotografia actual del lloc concret perquè hom pugui fer-ne la comparació.

D'aquesta manera, gràcies a Àngel Toldrà d'una banda i a Xavier Caballé de l'altra, podem comprovar l'estat en què va quedar l'església de Sant Magí i el convent annex dels franciscans després de l'incendi, i contrastar-ho amb la fotografia actual del mateix lloc.

A TALL D'EPÍLEG

Més enllà de la curiositat reportada en la crònica sobre la crema de l'antiga església de Sant Magí del carrer Santaló de Barcelona i reprenent l'objectiu bàsic d'aquest escrit, m'abelleix per tancar-lo de tornar a remarcar la rellevància de l'activitat periodística de Joan Maragall i, sobretot, posar de manifest la independència intel·lectual del pensament del poeta i escriptor.

Els tres articles ressenyats són d'una importància cabdal per refer i explicar-nos el nostre passat. Així ho han demostrat a bastament eminents estudiosos com Josep Benet, Hilari Ragner i Ignasi Moreta, que en destaquen els valors espirituals i humans que destil·len i els titllen com uns dels textos més rellevants de la història de la literatura periodística catalana del segle XX.

Entrada del Convent del Franciscans a Barcelona (1909)

Joan Maragall va assistir de manera lúcida i sincera a un procés de conflicte creixent entre Espanya i Catalunya, i amb la seva veu crítica i honesta va denunciar unes classes benestants ambivalents, poc preocupades a construir veritables nacions. Aquest és un conflicte que, a dia d'avui, no l'hem resolt perquè les relacions són tenses encara i cada cop semblen més inviables. Potser hem de convenir amb l'anàlisi de Maragall i cercar la causa en la manca d'amor, perquè, fet i fet, és l'amor el que segueix aixafat per l'ambició del model econòmic en el qual estem immersos.

Campanar del Convent dels Franciscans a Barcelona, obra de l'arquitecte August Font i Carreras (1846 – 1924)

SOBRE UNA LÀMINA DE SANT MAGÍ

Ramon M. Xuclà Comas

De fet, ho anomeno “làmina” si bé crec que seria correcte, fins i tot, dir-li gravat, ja que gravat es correspon amb el resultat de la creació artística; és una imatge impresa, normalment, en un tipus de paper que tolera l'aigua. Amb el paper lleugerament humit s'augmenta la seva flexibilitat i es facilita l'adaptació d'aquest a la planxa entintada. Malgrat tot, però, tenint en compte que el gravat bàsicament consisteix en tota una sèrie de tècniques que permeten estampar una imatge feta mitjançant una incisió sobre una planxa principalment metàl·lica, diria que ens trobem precisament enfront d'una “làmina”, tècnicament parlant, i no pas d'un gravat, segons, doncs, com acabo de dir, la tècnica utilitzada en la seva realització.

Tal vegada hi ha diferents tipus de làmines i s'identifiquen per les inscripcions que el gravador fa al peu de la mateixa. Bàsicament es poden observar tres tipus d'inscripcions: la *firma* de l'artista, el *trenca*t i el tipus de làmina. Sovint l'artista no és el que realitza l'estampació; fins i tot hi ha artistes que ni tan sols treballen la matriu. Indiquen a l'artesà el resultat que desitgen i l'únic traç que incorporen a la làmina és la seva signatura.

La làmina en qüestió és una que reproduïx la llegenda de Sant Magí. Les seves dimensions són, aproximadament, 228 mm de llarg per 200 mm d'ample, i és feta amb colors vius que solament el temps ha desgastat i deteriorat, tal i com el mateix element ha deteriorat el paper on trobem la impressió, malgrat estar emmarcada amb vidre, fet que va protegir la mateixa. Hi ha evidents signes de deteriorament ocasionats per la humitat i altres elements que han menyscabat el paper en diversos trams, com es pot fàcilment observar en la reproducció de la mateixa que s'incorpora en aquest text.

Aquesta làmina juntament amb una altra de Santa Cristina, pertanyia a Cristina Cases Janer. Està prou justificada la devoció a Sant Magí d'aquesta ceriverina, no solament per ser, com dic, una ceriverina i per tant de la ciutat caracteritzada per la devoció al sant, sinó a més, pel fet de trobar-se la làmina en una llar ceriverina on era tradicional el nom de Magí. Efectivament, es van anomenar Magí diversos familiars de la branca de la mare de Cristina Cases, com va ser el seu avi Magí Janer Barrella, el seu besavi Magí Janer Anglarill, que era germà de la mare Anna Maria Janer Anglarill, i també

SAINT ANTOINE. † SAN ANTONIO.

SAINT ANTOINE.
 M. Plus que jamais, l'humanité est en proie à une crise de conscience. Les hommes se sentent seuls, isolés, et cherchent à se retrouver dans la prière. C'est pourquoi, à cette époque, il est si intéressant de relire les vies des saints, et de méditer sur leurs exemples. Saint Antoine, en particulier, est un saint qui a vécu dans la solitude, et qui a été témoin de toutes les misères de la vie humaine. Sa vie est un modèle de pureté et de simplicité, et sa mort est un exemple de courage et de foi. C'est pourquoi, à cette époque, il est si intéressant de relire les vies des saints, et de méditer sur leurs exemples. Saint Antoine, en particulier, est un saint qui a vécu dans la solitude, et qui a été témoin de toutes les misères de la vie humaine. Sa vie est un modèle de pureté et de simplicité, et sa mort est un exemple de courage et de foi.

SAN ANTONIO.
 M. Plus que jamais, la humanidad es en proie a una crisis de conciencia. Los hombres se sienten solos, aislados, y buscan encontrarse en la oracion. Es por eso que, en esta epoca, es tan interesante leer las vidas de los santos, y meditar en sus ejemplos. San Antonio, en particular, es un santo que vivio en la soledad, y que fue testigo de todas las miserias de la vida humana. Su vida es un modelo de pureza y de sencillez, y su muerte es un ejemplo de valor y de fe. Es por eso que, en esta epoca, es tan interesante leer las vidas de los santos, y meditar en sus ejemplos. San Antonio, en particular, es un santo que vivio en la soledad, y que fue testigo de todas las miserias de la vida humana. Su vida es un modelo de pureza y de sencillez, y su muerte es un ejemplo de valor y de fe.

la mateixa mare d'Anna Maria Janer, que es deia precisament Magina Anglarill Oliver la qual és va casar amb Josep Janer Pallés, fuster natural d'Agramunt que es va instal·lar a Cervera i que va ser conegut com a "fuster nou", denominació o sobrenom amb la que fins a l'època actual han estat coneguts els seus descendents a Cervera.

Analitzant aquesta làmina ens adonem, segons consta en el seu marge inferior, que va ser impresa a França, concretament per l'anomenada "*Fabrique de Dembour et Gangel de Metz*", una històrica impremta francesa que s'ha destacat per la impressió de làmines, estampes i gravats, essent el seu reconeixement internacional. Aquestes han esdevingut veritables obres d'art. Tant és així, que avui en dia han estat les que s'han conservat, dipositades al *Musée des Civilisations de l'Europe et de la Méditerranée de Paris (MuCEM)*, on s'han catalogat totes les obres d'aquella impremta i on es poden contemplar els originals conservats, entre els quals precisament no es troba, segons sembla de les cerques que he fet, aquest de Sant Magí i que he trobat aquí a Cervera. Hi ha, doncs, en dit museu una veritable i àmplia col·lecció, de la qual en el present escrit en reproduïxo una mostra, per tal de poder comparar-les amb la de Sant Magí.

Aquesta impremta, *Fabrique de Dembour et Gangel de Metz* s'encarrega d'imprimir estampes, làmines i altres reproduccions en els llibres de l'època i les seves impressions han estat objecte de diverses col·leccions, fet que ha engrandit encara més la impressió com a obra d'art.

Es va fundar l'any 1835 a Metz, per Adrien Dembour, que s'estableix

com a "*imprimeur - lithographe*", com a successor de Hanké i Rosch, i que es va dedicar en primer lloc a rescatar els gravats de la casa Lacour, a Nancy, i aquells de la casa Ardant, a Limoges. En el seu treball es va associar des de l'any 1840 fins al 1852, amb Nicolas Gengel. Van desenvolupar la seva tasca fonamentalment a Metz, ciutat francesa que juntament amb altres, com Nancy i Epinal, eren ciutats conegudes precisament per la seva producció d'imatges que difonien per tot el territori, no solament francès sinó per la resta del món.

Dembour desenvoluparà considerablement el taller, que ocuparà en alguns anys més de 100 obrers encarregats de fer els gravats i les làmines, dibuixar-les, imprimir-les i a continuació pintar-les amb aquarel·la.

Finalment les seves obres, les reproduccions d'aquesta impremta, van començar a ser adquirides per llibreters i altres col·leccionistes, fins que, per tal de conservar les mateixes, van començar a ser adquirides per l'Estat francès per dipositar-les en el *musseu Musée des Civilisations de l'Europe et de la Méditerranée de Paris (MuCEM)*, que és on avui es poden contemplar.

Però no acaben aquí les particularitats i peculiaritats d'aquesta làmina de Sant Magí, que la fan veritablement única. Efectivament, en ella, és de destacar el peu de lletra que diu, i reproduïxo literal: "*El Ilmo. Sr. D. Pablo Sitjar Obispo de Barna concede 40 días de indulgencia a los que rezaren un Padre nuestro y una Ave Maria delante esta imagen*".

En primer lloc he de dir que de la relació entre Sant Magí i Barcelona ja en vaig deixar constància a propòsit del

ST NICOLAS.

CANTIQUE A SAINT NICOLAS.

O Dieu que l'histoire admire
 Pour ses œuvres sublimes !
 Seigneur, Evêque de Myre,
 Qui pourvint des enfants,
 Après de vaines prières,
 L'ouvrage et des vœux supplés,
 Pour venir à la rigueur,
 Par l'exemple de vos vœux.

Les parents peints de votre sainte
 Dieu d'un jour présente ;
 Et vous êtrez adorés
 De millions de vrais Français.
 Dieu la grâce abondante
 Vous sera répéter sur vos vœux ;
 Loin des vœux de la science
 Vous répérez vos vœux.

Comme votre être sainte,
 Dieu, bonté, bonté, etc.
 Vous offre l'usage sainte,
 De se lever et braver
 Pour être la vraie sainte.
 De manger que vous le jour.
 Et être sainte sainte
 Par un Dieu en votre l'honneur.

Deux les plus, dans les saintes,
 Que vous ne trouvez pas sainte,
 Malgré les plus saints saints
 Et sainte en cet et sainte sainte.
 Des saints saints saints saints
 Sainte dans tout l'univers,
 Pour en recevoir le sainte
 L'honneur des saints saints saints.

Grand Dieu, avec votre sainte,
 Vierge par les saints saints,
 Vous présente une sainte sainte,
 Pour être une plus sainte sainte
 Dieu est une sainte sainte sainte
 Après de vaines prières,
 L'ouvrage et des vœux supplés,
 Pour venir à la rigueur,
 Par l'exemple de vos vœux.

Metz, Imprimerie, Lithographie et Fabricque d'Images de Dessins et Gousses.

N. 59

quadre existent a l'església de Sant Just i Pastor, respecte del que vaig publicar un article al quadernet de Sant Magí. Devoció a Sant Magí que quedava palesa també a Barcelona en l'antiga església de Sant Miquel, avui enderrocada després de les ampliacions sofertes pels edificis que ocupa l'Ajuntament de la ciutat i que estava situada on avui hi trobem l'ampliació d'aquell edifici nou. Efectivament, em consta que en aquella església hi havia una imatge de Sant Magí, la qual, juntament amb altres imatges, es van dur al Museu d'Història de la Ciutat, fet que resta per comprovar.

Respecte a la imatge del Sant en la làmina que comento, es reproduïx la de la llegenda tradicional, és a dir, en l'acte de fer brollar l'aigua amb el seu gaiato a les terres de la Brufaganya i al seu costat, dos romans consternats per aquell miracle.

La representació del Sant en l'estampa és, com dic, la tradicional i la que es repeteix constantment. Així, sense anar més lluny, reproduïxo pel seu interès altra làmina amb la mateixa imatge. Presenta unes petites variacions amb la que és objecte d'aquest escrit,

bàsicament en la postura dels romans i la manca de vegetació. Aquesta altra làmina va ser editada a Barcelona en la impremta d'Alabern i Moles l'any 1825. Originalment les seves dimensions són de 297 x 209 mm i la trobem dipositada al fons de Gravats de Reserva de la Universitat de Barcelona.

Aquesta impremta va ser fundada pels germans Alabern Moles. Amb les seves làmines van il·lustrar la majoria d'obres publicades a Catalunya entre els anys 1823 i 1850, contribuint notablement a la revalorització del gravat en el Principat.

Aquesta làmina barcelonina, presenta la mateixa llegenda que la francesa, concretament, la dels quaranta dies d'indulgència que el llavors bisbe de Barcelona, Pau Sitjar, concedia a qui resés a Sant Magí. És amb tonalitats grises, sense color, a diferència de la francesa i d'altres dimensions, tal i com he citat.

El fet, doncs, a destacar de les dues làmines, tant la francesa com la catalana, és la devoció que va tenir el bisbe de Barcelona, Pau Sitjar, a Sant Magí.

P. A. de la Roche 1740

S. MAGIN, M.^s

*CV. 40 - S. M. P. de la Roche, évêque de Metz, succéda à son père et eut
 pour évêque de Metz son fils, S. P. de la Roche, évêque de Metz, qui fut
 évêque de Metz, évêque de Metz, évêque de Metz, évêque de Metz, évêque de Metz.*

UN EDUCADOR A CERVERA: BALMES (1810 - 1848)

Mn. Josep M. Montiu de Nuix

El dia 28 d'agost de 1810 va néixer a Vic en Jaume Balmes i Urpià. La celebració dels dos-cents anys del seu naixement s'ha desenvolupat dins d'un any balmesià (28 d'agost de 2010 fins a la mateixa data del 2011). Això ha posat de nou de relleu la figura d'aquest il·lustre català i famós geni internacional. La ciutat de Cervera també ha recordat aquest personatge que figura entre els més il·lustres i més famosos de la seva història. Així, per exemple, el dia 5 de juliol de 2011 en la UNED de Cervera va haver-hi un acte acadèmic en el que va intervenir l'alcalde de Cervera, el bisbe de Solsona, diferents ponents, un moderador i el director del Centre Associat de la UNED de Cervera, Dr. Albert Llona i Porredón.

Cervera té en Jaume Balmes un alumne que va arribar a la seva Universitat a l'edat de 16 anys, que va estar aquí un bon grapat d'anys, que es va doctorar en la mateixa i que va ser professor d'aquesta Universitat. De manera que si Cervera no és certament el bressol d'en Balmes, distinció que és pròpia de Vic, sí que la nostra ciutat es pot considerar mare nutricia d'en Balmes, en haver-li

donat una important formació, unes eines i un coneixement de persones que havia de ser-li molt important. De manera que si Balmes va aconseguir pujar al cim, aleshores quelcom de mèrit hi té en això la ciutat de Cervera. Així resulta que la fama de Balmes és motiu de goig per la mare i que, alhora, la grandesa del fill redunda en honor de la mare. En particular, entre d'altres fets, el mencionat acte acadèmic pot ser, doncs, considerat no només com Cervera que recorda a Balmes, sinó també com quelcom que fa que des de Balmes s'arriba a fer important record i homenatge a Cervera mateixa. L'alcalde de Cervera, Sr. Royes, va considerar precisament algunes d'aquestes idees.

1. Balmes educador

En la síntesi de les ponències, el conegut filòsof Dr. Enric Martínez, professor de la Universitat Abat Oliba CEU (Barcelona), va assenyalar que el que Balmes ha estat és un educador. Una tesi que a més de sintetitzar les ponències, va molt més enllà, arribant a donar-nos un tret molt important de la seva personalitat i de la seva obra.

Jaume Balmes ha estat: 1) un pensador, 2) un pensador que fa pensar i 3) una persona que ensenya a pensar. És important constatar que una de les seves obres més importants “El Criteri” ha estat recentment publicada de nou per l’editorial Balmes. Aquest llibre és precisament una guia per ajudar a pensar per un mateix. Es tracta que siguem capaços de pensar bé, de no limitar-nos a dir el que altres han dit sense entendre-ho personalment, de ser autodidactes, de tenir personalitat pròpia, de ser homes de criteri, homes de sentit comú, persones que utilitzen correctament l’enteniment, homes de “seny”, assenyats, persones que desenvolupen les seves facultats intel·lectuals segons el tarannà català, més encara, segons la bona manera humana de fer. Això comporta en particular arribar a tenir unes conviccions pròpies i personals, un sentit crític, una manera de pensar i de fer, un estil i una fisonomia personal. El Doctor Humà, Balmes, anomenat així per la seva gran sensibilitat a favor de l’èsser humà, ens dóna, doncs, una manera molt encertada d’educació, de pedagogia punta (encara avui en dia), que no he vist superada en cap altre llibre. I que, per cert, considero molt més humana que la mera acumulació de coneixements de tipus tècnic.

2. L’espai tecnològic

La cultura actual ha donat una gran importància a la tecnologia i a les ciències matemàtiques, físiques, químiques... És evident que aquí hi ha un gran progrés. Però, alhora, això també és un motiu de reflexió o una invitació a pensar. La persona humana pot dibuixar rectes per terra, mar i aire. Els vaixells poden

marcar una pinzellada que vagi de banda a banda de l’oceà. Els avions a reacció poden dibuixar una recta per tot el cel. Els satèl·lits poden fer que aquesta marca geomètrica arribi fins als planetes. Les autopistes poden fer que es perdi en l’horitzó la ruta esculpida en la terra. Tot això té certament una grandesa.

Alhora, la persona humana necessita de ratlles o vies rectilínies que endinsin tota la recta en la profunditat del pou sense fons del seu cor, en la seva fondalada immensa. És a dir, necessitem a més a més coneixements i experiències que no quedin del tot fora de la persona, com passava amb la terna de camins abans dits. Balmes, que estimava especialment la matemàtica i que va ser catedràtic d’exactes, va proposar a més d’un coneixement tecnològic un coneixement que no deixés fora el ser humà, un coneixement molt humà.

Jaume Balmes proposa la introspecció o coneixement d’un mateix, un entrar dins d’un mateix. D’aquesta manera s’evita que un es passi una bona part de la seva existència fugint d’ell mateix i sense arribar a retrobar-se ell mateix, essent un mateix el gran desconegut per a un mateix.

3. El desenvolupament de la pròpia personalitat

Un claretià que va estar aquí, a Cervera, P. Pau Artigues i Barri, comentava de sí mateix que durant una època de la seva vida tenia pràcticament només un llibre, i encara perquè aquest li havia estat regalat. Això era perquè el P. Pau el que volia no era tant llegir com desenvolupar la seva personalitat, la seva singularitat personal, el ser ell mateix. I, quelcom de desenvolupament de la mateixa deuria

aconseguir quan en la congregació claretiana havia estat considerat una institució i era evident que tenia un estil propi de fer, una fisonomia mental molt configurada.

També en Balmes veiem una gran valoració de la pròpia personalitat. Nombrosos fets de la seva vida així ho indiquen. Així, per exemple, els fets que segueixen. Deia Balmes que si ell hagués llegit tant com els altres, seria tant “tonto” com els altres. Per això, encara que havia llegit molt, volia llegir poc i pensar molt. Balmes s’adonava que l’home és quelcom més que un devorador de fulls de llibre o un que s’alimenta de paper. Creia que s’havia de pujar a un pla més personal. Ell volia ser més aviat una persona dotada d’originalitat a l’hora de pensar, que no pas reduir-se a ser un repetidor de coses que diuen els altres. Volia ser un productor i un investigador, més que reduir-se a conservar el que d’altres havien arribat a saber. Volia tenir un estil propi, una firma pròpia. Abans de llegir un llibre li agradava posar-se davant de l’índex del mateix. Així intentava desenvolupar el contingut del llibre abans de llegir-lo. Després, en llegir-lo, mirava si l’autor el desenvolupava com ell ho hauria fet. És un mètode que segueixen els matemàtics: no s’arriba a aprendre matemàtiques llegint les demostracions, sinó deduint per un mateix el teorema, fent una demostració personal, fent que el teorema sigui com un fill del propi raonament, engendrat pel propi pensament. Tothom sap que Balmes, pensant, havia arribat a resultats importants. Amb tot, fins i tot si quan un arriba a pensar no descobreix resultats especialment importants, és llavors quan

Retrat de Jaume Balmes

un fa un exercici de la intel·ligència que l’ajuda a ser menys autòmat, més ell mateix.

4. Conclusió

La celebració del bicentenari de Balmes permet redescobrir un veritable geni, un home d’aquestes terres catalanes que va prendre’s seriosament, i genialment, la tasca de pensar. I que segueix essent un mestre ben actual per a aquells que vulguin caminar per la via d’utilitzar l’enteniment, tant en les tasques més senzilles, familiars, col·loquials,..., com també per a aquells que vulguin endinsar-se en l’alta investigació científica. A tots il·lumina una obra seva, “El Criteri”, que ha estat qualificada d’immortal i que ha estat reconeguda per persones de mentalitat molt diferent, però que han pogut trobar quelcom que porta la marca clara d’un geni. Davant d’un

Universitat de Cervera

Miquel Àngel, d'un Leonardo da Vinci, d'un Quixot, de la Bíblia, d'un llibre com "El Criteri", es toca quelcom que és especialment gran i extraordinari.

El que a Jaume Balmes l'interessava no era conèixer llibres, sinó conèixer la mateixa realitat de les coses, les coses mateixes, la naturalesa de les coses. Balmes, que va ser un geni, alhora ens ensenya a harmonitzar, per una part, tecnologia i ciències i, per altra part, coneixement de la interioritat de l'home, desenvolupament de la pròpia personalitat, exercici del seny, observació de la naturalesa humana intel·lectual i personal. De manera que ningú pugui dir que no es coneix a sí mateix, ni que cerca un home i no en troba cap, ni que no troba persones amb una gran personalitat, ni persones sense cap. En la pròpia persona de Balmes, com va assenyalar el Dr. Xavier Novell, s'aconsegueix una persona molt polifacètica. Balmes fou alhora catedràtic de matemàtiques, filòsof, apologeta, historiador, canonista, literat, sacerdot,

polític,... Balmes, per la seva amplitud de mires, s'interessava per l'home en la seva personalitat reflectida en les biografies; mirava no només el raonament tècnic sinó tota la riquesa de l'experiència humana i de les relacions interpersonals. Considerava alhora coneixement vulgar, coneixement científic, coneixement filosòfic, coneixement teològic, poesia. La seva cosmovisió la va completar amb els seus viatges a l'estranger,... I, com assenyala el Dr. Miquel Àngel Belmonte, harmonitzava pensament i acció, essent un home d'enteniment pràctic. Aquest programa balmesià de valoració del ser humà, equilibrada alhora que poètica, està obert a un quelcom més, a la religió. El Dr. Xavier Barrycoia ha assenyalat com Balmes va donar raó de les seves creences. Encara que, lamentablement, una de les seves obres més importants, "El protestantisme", ha estat tantes vegades mal entesa, atribuint-li el que Balmes no deia ni pretenia. Alhora, Balmes mateix, com assenyala el Dr. Enric Martínez, és un model del seu propi programa educatiu.

LA CASA DEL CAPELLÀ DE L'ESGLÉSIA DE SANT MAGÍ

Josep M. Llobet i Portella

L'any 1809, el comerciant cerverí Josep Segarra i Oliver, en el seu testament, disposà que, després de la seva mort, els seus marmessors fundessin una capellania a l'església cerverina de Sant Magí. Amb la finalitat que l'obtentor d'aquesta capellania visqués en una casa pròpia situada prop de l'església, caldria que els marmessors en compressin una amb els diners que el testador deixava.

Els desitjos de Josep Segarra es compliren els anys següents. Així, els marmessors, l'any 1814, fundaren la capellania i, l'any 1816, compraren la casa d'Anna Maria Artigues, ubicada al carrer de la Vall, perquè servís d'habitatge al capellà (text número 1). En aquesta casa, que devia estar força decaiguda, s'hi feren obres, aquell mateix any 1816 i durant gairebé tot el mes de gener següent, amb la finalitat que el capellà hi pogués anar a viure (text número 2).

Aquesta casa és, actualment, la número 1 del carrer de Sant Magí i creiem que seria adient, si el propietari ho permetés, col·locar una làpida a la façana amb la inscripció següent: "Antiga casa del capellà de l'església de Sant Magí. Aquesta capellania va ser fundada pels

marmessors de Josep Segarra i Oliver l'any 1814". Seria una manera d'agrair públicament la fundació que va fer Josep Segarra en benefici dels habitants del barri de Sant Magí en particular i de tots els cerverins en general.

Textos documentals

1816, febrer, 4. Cervera

Anna Maria Artigues, de Cervera, ven una casa situada al carrer de la Vall d'aquesta ciutat als marmessors del difunt Josep Segarra pel preu de 650 lliures.

Arxiu Comarcal de la Segarra, Fons Notarial, Cervera, 131, Francesc Bagils i Novau, *Manual*, 1815-1816, f. 57 v.

En nom de Déu. Sie notori que Anna Maria Boldú y Artigues, muller en segonas núpcias del discret Anton Boldú, notari públich, de la ciutat de Cervera, que en primeras ho fou de Rafel Clos, pagès de la mateixa, fent estas cosas sens la intervenció de dit son marit per tractar-se béns seus propis parafarnals y extradotals, per lluir y quitar o exonerar-se a si y sos béns de la solució y prestació de aquells dos censals que està obligada fer y correspondrer per rahó de la infrascrita casa, esto és, un de preu cent y dos lliuras y deu sous y de ànnua pensió tres lliuras, un sou y sis diners en vint-y-cuatre [de] abril a la causa pia fundada per lo reverent Francisco Castelló, prebere, y altre de propietat cuarenta-y-dos lliuras y de ànnua pensió als setse [de] octubre

una lliura, cinc sous y cinc diners a la missa fundada per Lluís Tarrats, ítem, per pagar y satisfacer, de una part, la quantitat de vuyt lliuras, deu sous y vuyt diners que se estan debent a dita causa pia del reverent Francisco Castelló per las pensions vensudas en vint-y-cuatro de abril de mil vuyt-cents y catorse y mil vuyt-cents y quinse y la prorrata de la corrent fins al dia present del sobre dit censal y, de altra part, quatre lliuras, cinc sous y sis diners que se adèudan a dita missa de Lluís Tarrats per las pensions dels any[s] mil vuyt-cents y tretse, [mil] vuyt-cents y catorse y mil vuyt-cents y quinse y prorrata de la corrent fins al dia de avuy del expressat censal que se li presta y, altrament, per la expedició de sos negosis, de son grat y certa ciència, per ella y per tots sos hereus y successors, cualsevols sían, ven y per títol de venda concedeix al senyor don Francisco de Janer y de Texidor, discret Anton Vidal, notari públich, los dos de dita ciutat, y Ramon Govern, pagès, del poble de la Guardiollada, en calitat de marmessors y executors del testament y última voluntat del quòndam Josep Segarra, negociant que fou de dita ciutat, elegits y nomenats ab lo que otorgà en poder de dit discret Anton Vidal, notari, als tretse de maig del any mil vuy-cents y nou, comprant y adquirint de diners de dita marmessoria y a efecte de destinar la infrascrita casa per la habitació del obtendor de la capellania per ells fundada, en la expressada calitat, en la capella de Sant Magí de esta ciutat inseguint la voluntat de dit Josep Segarra, testador, lo cual, ab lo calendat son testament y en la clàusula de fundació de dita capellania, encarregà als dits marmessors que comprassen una casa cercana a la mateixa capella o, a lo menos, en lo carrer del Avall, a hont està esta construïda, per a què lo obtentor tinga casa pròpia que habitar, a est acte presents dits doctor don Francisco de Janer y Anton Vidal y ausent lo nomenat Ramon Govern y per ell present y acceptant lo notari infrascrit com a pública persona y als seus, en dit nom, y obtendor de la mateixa capellania, perpètuament, tota aquella casa des de terra fins al cel, ab totas sas entradas y eixidas, drets y pertenèncias universals, que per los títols infrascrits té y posseheix, situada dins de la

present ciutat de Cervera y en lo carrer dit de la Vall, franca en alou y de tots prestasió de cens, la cual confronta a sol ixent ab la casa de Ramon Piqué, pagès, a mitgdia ab lo hort de la casa de Jaume Permanyé, també pagès, a ponent ab casa de Teresa y Miquel Castells, mare y fill, tots de dita ciutat, y a tramontana ab la plasseta de Sant Magí o carrer de la Vall. Especta a la otorgant la sobre dita casa en virtud de la donació perpètua y a sas llibres y francas voluntats que en pago de sas llegalítimas y demás drets paternos y maternos li'n féu, junt ab otras cosas, Catarina Artigues y Freixes, sa mare, en un dels capítols que per rahó de son matrimoni ab dit Rafel Clos, son primer marit, se otorgaren y juraren en poder de Ignasi Utgés, notari, als sis de mars del any mil set-cents noranta-y-hu. A dita Catarina Artigues y Freixes espectaba per venda perpètua a son favor feta y firmada per Cristòfol Badia, sastre, y Maria Badia y Mestre, cònjuges, ab acte rebut en poder de Ramon Texidor y Grau, notari, de dita ciutat, als setse [de] desembre del any mil set-cents seixanta-y-cinc, que se entrega autèntic. Y a dit Cristòfol Badia espectaba per sos títols. La present venda perpètua fa aixís com millor dir y entendre se pot, extraent y separant la sobre dita casa de son dret, poder y domini y transferint-la en lo dels compradors, ab promesa de entregar-ne possessió real, corporal o cuasi, concedint-los facultat per a què de la sua pròpia autoritat se la púgan pèndrer y, presa, vers si y los seus lícitament retenir, ab clàusula de constitut y precari, cessió y mandato de tots drets y accions y constitució de procurador com en cosa pròpia. Lo preu de la present venda és sis-centas y cincuenta lliuras, moneda catalana, de las quals, de voluntat de la venedora, se'n retenen en son poder los compradors, de una part, la quantitat de cent cuarenta-y-cuatro lliuras y deu sous a fi y efecte de lluir y quitar per ellas los dos censals de que en lo exordi de la present escriptura se ha parlat y, de altra part, la de dotse lliuras, setse sous y dos diners per pagar y satisfacer als acreedors de dits censals las pensions y prorratas fins al dia adeudadas dels mateixos, com dalt se ha individuat, y, en lo ínterin que tardaran en lluir-los, hauran de pagar las pensions y prorratas,

indemnisant-ne a la venedora perpètuament, volent y consentint que, al temps de verificar la solució de dites cantitats y quitació de dits censals, obtíngan de sos respectius acreedors las corresponents àpocas, absolucions y difinicions, ab la estilada cessió de drets a son favor dirigida, per a què, reposats en lloc y dret de aquells, ab sa mateixa prioritat de temps, milloria de dret y demés preheminèncias y prerrogativas, púgan millor assegurar y defensar la present compra y, altrament, viarne en cas de evicció, si esta se seguia. Y las restants quatre-centas noranta-y-dos lliuras, tretse sous y deu diners confessa haber-las rebut dels compradors en diner contant, realment y de fet en presència del notari y testimonis infrascrits, volent que dita confessió los servesca de àpoca y llegítima cautela. Y, renunciant a la excepció del preu no haber estat aixís convingut, a la lley que favoreix als enganysats ultra dimidium y a calsevol altre dret y lley de son favor, condona als compradors tot quant dita casa venuda valga més que lo preu dalt dit y promet fer-los tenir y valer la present venda y estar-los de ferma y legal evicció y de llegítima defensa sempre y en tot temps y cas, ab restitució y esmena de tots danys, perjudicis y gastos, estipulats segons estil, y a son compliment obliga tots sos béns y drets, mobles e immobles, haguts y per haber, renunciant a tot y calsevol dret y lley de son favor y a la general del dret en forma, roborant-ho ab jurament. Y, presents dits doctor don Francisco de Janer y discret Anton Vidal, accèptan esta venda en lo modo que està concebuda, prometent cumplir tot quant a tenor de la mateixa ve a son càrrec, ab esmena de danys y gastos y baix la obligació dels béns y drets de dita testamantaria. Y per lo notari infrascrit se ha advertit haber-se de pèndrer rahó de aquest acte en lo ofici de hipotecas de la present ciutat dins lo termini y als fins previnguts en real pragmàtica. Y aixís ho otòrgan en la ciutat de Cervera als quatre de febrer del any mil vuyt-cents y setse, presents per testimonis Geroni Duran, semoler, y Maurici Duran, pere y fill, vehins de dita ciutat, per estas cosas demanats.

Anna Maria Buldú y Artigas.

Francisco de Janer, en dit nom.

Anton Vidal.

En poder de mi Francisco Bagils y Morlius, notari públic de Cervera, que fas fe de conèixer als contrahents, que han firmat de punyo propi.

[*A continuació:*] Tomada la razón en el oficio de hipotecas de la ciudad de Cervera, al folio 46, hoy a los 8 de febrero de 1816. Francisco Bagils y Novau, escribano.

[*Al marge esquerre:*] Extractum dicta die sub sigillo secundo. Iterum extractum die 23 iunii de 1825.

2

1817, març, 2. Cervera

Manuel Florensa, mestre de cases, Josep Janer, mestre fuster, i Ramon Minguell, mestre serraller, tots de Cervera, reconeixen haver rebut 864 lliures, 2 sous i 7 diners, que són l'import dels treballs i els materials esmerçats en la reparació d'una casa situada al carrer de la Vall d'aquesta ciutat comprada pels marmessors del difunt Josep Segarra.

ACSG, Fons Notarial, Cervera, 130, Antoni Vidal, *Manual*, 1817, f. 13.

Sia a tots notori que Manuel Florensa, mestre de cases, Josep Janer, mestre fuster, y Ramon Minguell, mestre serraller, tots vehints de la present ciutat de Cervera, de son grat y certa ciència, confèssan y en veritat regoneixen a don Francisco de Janer, a Anton Vidal, notari infrascrit, vehints de la pròpia ciutat, y a Ramon Govern, pagès, del lloch de la Guardiolada, en qualitat de marmessors y executors del testament y última voluntat del difunt Joseph Segarra, negociant que fou de la pròpia ciutat, elegits y anomenats ab son últim y vàlid testament que féu y otorgà en poder del infrascrit notari als tretse [de] maig de mil vuit-cents y nou, que, en lo modo avall escrit, los han donat y pagat y de ells, en dit nom, confèssan haber hagut y rebut la quantitat de vuit-centas xeixanta-cuatro lliuras, dos sous y set diners, moneda barcelonesa, a saber és, dit Manuel Florensa quatre-centas xeixanta-nou lliuras, disset sous y sis diners, lo nomenat Josep Janer dos-centas setanta-dos lliuras, catorse sous y deu diners y lo referit Ramon Minguell cent vint-y-una lliuras, deu

sous y tres diners de la referida moneda, que són y los pertanyen, respectivament, per lo cost o valor dels materials, fusta, ferro, jornals, aixís propis com de manobrers, y demás necessari empleat tot y gastat per ells, respective, conforme a quiscun de dits sos arts y oficis toca y pertany, per las obras que los nomenats marmessors han manat fer en la casa que compraren a Anna Maria Boldú y Artigues, situada en la plasseta de Sant Magí o carrer del Avall de la predita esta ciutat, per lo obtentor del benefici fundat per dit Segarra, inseguint lo disposat per aquest en son últim y vàlido testament sobre calendat, las cuales obras tingueren principi als disset de mars de mil vuit-cents y setse y finiren als vint-y-cuatro de janer de mil vuit-cents disset, y, per major inteligència y claredat de tot lo pertanyent a quiscun de sos, respective, oficis y sos oficials, se incèrtan y traslladan sos competents comptes y estat de las referidas obras, que, lo un després de l'altre, són del tenor següent:

«Estat de las obras que don Francisco de Janer, Anton Vidal y Ramon Govern han disposat y manat fer en la casa que compraren per lo obtentor del benefici manat fundar per lo difunt Joseph Segarra en la plasseta de Sant Magí o carrer del Avall, a saber, dels jornals y materials que per ditas obras se han empleat des de disset [de] mars [de] mil vuit-cents y setse fins a vint-y-cuatro [de] janer pròxim passat, que, per lo corresponent al ofici de mestre de cases, és com se segueix:

Primerament, per dos-centas setanta-sis quarteras de guix, a saber, dos-centas xeixanta quarteras de guix comú, a set sous, sis diners, la quartera, noranta-set lliuras, deu sous, tres quarteras de guix comú a set sous la quartera, una lliura, un sou, y tretse quarteras de guix blanch, a quinze sous la quartera, que, juntas, impòrtan cent-vuit lliuras, sis sous. Diem 108 lliuras, 6 sous.

Ídem, per cuarenta-tres quintars de cals, a onse sous y tres [diners] lo quintar, vint-y-cuatro lliuras, tres sous, nou diners. Diem 24 lliuras, 3 sous, 9 [diners].

Ídem, per setanta-cinch teulas, dos lliuras, cinch sous. Diem 2 lliuras, 5 sous.

Ídem, dos mil sinch-centas cuarenta-sinch

rejolas, a saber, vint-y-cinch a una lliura, dos sous, lo cent y las restants dos mil sinch-centas y vint a una lliura, dos sous, sis diners, lo cent, vint-y-vuit lliuras, vuit sous. Diem 28 lliuras, 8 sous.

Ídem, per mil quatre-cents mahons, a una lliura, deu sous, lo cent, vint-y-una lliuras. Diem 21 lliuras.

Ídem, per divuit tortugas, dos lliuras, catorse sous. Diem 2 lliuras, 14 sous.

Ídem, per cuarenta cairons, a dos sous quiscun, quatre lliuras. Diem 4 lliuras.

Ídem, per un embut per conduir la aigua, divuit sous, nou diners. Diem 18 sous, 9 [diners].

Ídem, per tres cortans de picadís, a tres sous lo cortà, nou sous. Diem 9 sous.

Ídem, per cent vint-y-una càrregas de arena, a dos sous, sis diners, la càrrega, quinse lliuras, dos sous, sis diners. Diem 15 lliuras, 2 sous, 6 [diners].

Ídem, per tres-centas vuitanta-set càrregas de aigua, a un sou la càrrega, dinou lliuras, set sous. Diem 19 lliuras, 7 sous.

Ídem, per la llinda, pedras de la portalada, de dos escalas y llosas de la entrada de la casa, llosas de la cisterna y llosanas dels dos balcons, tot junt, xeixanta lliuras, nou sous, sis diners. Diem 60 lliuras, 9 sous, 6 [diners].

Ídem, per cent trenta jornals y mitg de mestre de casas, a una lliura lo jornal, cent trenta lliuras, deu sous. Diem 130 lliuras, 10 sous.

Ídem, per vuitanta-set jornals de manobrer, a dotse sous lo jornal, cincuenta-dos lliuras, quatre sous. Diem 52 lliuras, 4 sous.

[Total] 469 lliures, 17 sous, 6 [diners].

Manuel Florensa».

«Compte o estat dels jornals, materials y recaptés fets y empleats per mi Joseph Janer, mestre fuster, de Cervera, per disposició y orde dels marmessors del difunt Joseph Segarra en la casa per estos comprada en la plasseta de Sant Magí de esta ciutat per habitació del obtentor del benefici manat fundar per dit difunt Joseph Segarra des de disset [de] mars [de] mil vuit-cents setse fins als vint-y-

cuatre [de] janer pròxim passat y són com se següen:

Primerament, per dotse cairats comprats, a saber, tres a preu dos lliuras, un sou y tres [diners] cada hu, altre a preu dos lliuras, sinch sous, dos a preu una lliura, disset sous y sis diners cada hu, altre a preu dos lliuras, dos a preu dos lliuras cada hu, altres dos a preu una lliura, disset sous y sis [diners] cada hu y altre a preu una lliura, dos sous y sis [diners], junts, de valor vint-y-tres lliuras, un sou y tres diners. Diem 23 lliuras, 1 sou, 3 [diners].

Ídem, per trenta-cuatre llatas, de valor, juntas, deu lliuras, nou sous, sis diners. Diem 10 lliuras, 9 sous, 6 [diners].

Ídem, per vuit bigas, a saber, set a preu dos lliuras, dotse sous y sis [diners] cada una y altre a preu dos lliuras, vuit sous y nou [diners], juntas, vint lliuras, setse sous, tres diners. Diem 20 lliuras, 16 sous, 3 [diners].

Ídem, per cent cinquanta claus per enllatar la teulada, una lliura, dotse sous, sis diners. Diem 1 lliura, 12 sous, 6 [diners].

Ídem, per los bestiments de portas balconeras, finestras, portals de la casa y altres, vint-y-vuit lliuras, quinse sous, vuit diners. Deim 28 lliuras, 15 sous, 8 [diners].

Ídem, per las portas del carrer, quinse lliuras. Diem 15 lliuras.

Ídem, per una escala de fusta, dos lliuras, sinch sous. Diem 2 lliuras, 5 sous.

Ídem, per la balustrada de la eixida, quatre lliuras, dos sous, sis diners. Diem 4 lliuras, 2 sous, 6 [diners].

Ídem, per la balustrada de la escala, vint-y-sis lliuras, deu sous. Diem 26 lliuras, 10 sous.

Ídem, per portas balconeras de cuartos, rebost, cuina, de finestras y altres, noranta-una lliuras, tres sous, sis diners. Diem 91 lliuras, 3 sous, 6 [diners].

Ídem, per dinou palms de borras per una manpara, a quinse sous la cana, y fer la manpara, quatre lliuras, quinse sous, set diners. Diem 4 lliuras, 15 sous, 7 [diners].

Ídem, per un vidre gran y filat de filferro per la claravoira de la escala, sis vidres de vuit sous, altre de sis sous, altre de quatre sous

y sis [diners], trenta-sis de tres sous y nou [diners], vuit de dos sous cada hu y lo treball de igualar-los, quinse lliuras, nou diners. Diem 15 lliuras, 9 [diners].

Ídem, per dos acientos de necessària, una lliura, dos sous, sis diners. Diem 1 lliura, 2 sous, 6 [diners].

Ídem, per una corriola per la cisterna, quinse sous. Diem 15 sous.

Ídem, per altrás varias cosillas y diferents remiendos que se han ofert, quinse lliuras, sis diners. Diem 15 lliuras, 6 [diners].

Ídem, per tretse jornals empleats en los remiendos que se han ofert, dotse lliuras, quatre sous, quatre diners. Diem 12 lliuras, 4 sous, 4 [diners].

[Total] 272 lliuras, 14 sous, 10 [diners].

Joseph Janer».

«Compte o estat dels treballs y materials fets y empleats per mi Ramon Minguell, mestre serraller, de la present ciutat de Cervera, per orde dels marmessors del difunt Joseph Segarra en la casa comprada per estos per lo obtentor del benefici manat fundar per lo citat Segarra situada dins la present ciutat y plasseta anomenada de Sant Magí y són los següents:

Primerament, per compòndrer lo pany y los golfos de la porta del carrer, quinse sous. Diem 15 sous.

Ídem, per dos balcones, de valor, junts, xexanta-nou lliuras, quinse sous. Diem 69 lliuras, 15 sous.

Ídem, per tres llevas de balcó, onse lliuras, dotse sous, sis diners. Diem 11 lliuras, 12 sous, 6 [diners].

Ídem, per cincuenta-sinch frontissas, vint-y-cuatre lliuras, onse sous. Diem 24 lliuras, 11 sous.

Ídem, per vuit valdetas, una lliura, sis sous. Diem 1 lliura, 6 sous.

Ídem, per nou tancadors, set de pany y dos de clau, una lliura, quatre sous. Diem 1 lliura, 4 sous.

Ídem, per quatre ferros de cortinas, dotse sous. Diem 12 sous.

Ídem, per quatre panys de cambra, dos

panys ab balda, arnella y escuts y compòndrer altres tres panys, sis lliuras, dotse sous. Diem 6 lliuras, 12 sous.

Ídem, per una clau de cambra, sinch sous. Diem 5 sous.

Ídem, per tres forrellats, junts, de import una lliura, quatre sous. Diem 1 lliura, 4 sous.

Ídem, per dos golfos y tancadó ab clau per la manpara, una lliura, tretse sous, nou diners. Diem 1 lliura, 13 sous, 9 [diners].

Ídem, per un bestiment de corriola per la cisterna, dos lliuras. Diem 2 lliuras.

[Total] 121 lliuras, 10 sous, 3 [diners].

Ramon Minguell».

Lo modo de la paga de las sobre ditas vuit-centas xeixanta-cuatro lliuras, dos sous y set diners és que cada un dels sobre mencionats confessa haber hagut y rebut son, respective, haber dels sobre dits marmessors y per mans del indicat don Francisco de Janer en diner comptant, realment y de fet, a sas voluntats, antes de la present firma. Y, renunciant a la excepció de la non numerata pecunia, a la cosa no ser aixís y a tot y cualsevol altre dret

o lley que en cualsevol modo, respectivament, afavorir los puga, no sols fírman la present àpoca sinó que també conféssan y declàran haber fet, empleat y gastat en la recomposició de la sobre dita casa las expresadas obras, trevalls, materials y recaptés que quiscun en son compte queda expressat, de import, junts, las mateixas vuit-centas xeixanta-cuatro lliuras, dos sous y set diners, en cual quantitat queda millorada la indicada casa. En testimoni del que aixís se otorga y firma en la ciutat de Cervera a dos dias del mes de mars, any del naixement del Senyor de mil vuit-centos y disset, essent presents per testimonis Bonaventura Farré, escritent, y Joseph Gomà, fadrí, pagès, del lloch del Canós, a estas cosas cridats. Y dits otorgants, als quals jo lo notari infrascrit fas fee conèixer, ho firman de sas pròprias mans.

Manuel Florensa.

Juseph Jané.

Ramon Minguell.

En poder de mi Anton Vidal, notari.

[*Al marge esquerre:*] Extractum sub sigillo 3°.

TRES-CENTS ANYS DE TOSSUDERIA, RESISTÈNCIA I DESENCAIX

Arnau Cònsul

La Història ha reservat el (trist) lloc d'honor per a l'any 1714 i és lògic: l'11 de setembre Barcelona capitulà i, amb el permís de Cardona i Mallorca, amb la Ciutat Comtal vençuda, va caure el país sencer; el darrer residu de la Corona d'Aragó. Però la guerra, que només pot entendre's des d'una perspectiva internacional, estava perduda des de tres anys abans.

Com a bona partida d'escacs, la Guerra de Successió Espanyola va revestir-se d'una complexitat difícil de capir i resoldre, si no s'estableixen bé els bàndols enfrontats i els propòsits que perseguia cadascú. Només així es pot arribar a comprendre perquè l'atzar d'una mort sobtada va capgirar les aliances com un mitjà, va precipitar converses de pau entre enemics irreconciliables i va accelerar l'armistici d'un conflicte a escala intercontinental en qüestió de mesos. Però, com que res no és perfecte, a l'incendi que feia més d'una dècada que durava li va quedar un darrer focus viu, l'últim reducte resistent, una nosa per a les grans potències del moment. Durant força anys van anomenar-ho "el cas del catalans", però a poc a poc

tots els implicats van anar fent la vista grossa, lamentant els fets i, en definitiva, oblidant un poble que s'havia sumat a la guerra empès per un dels bàndols, el que lideraven Anglaterra i el Sacre Imperi Germànic. És cert que amb el desenvolupament de les hostilitats, el Principat de Catalunya va acumular prou motius com per abraçar la causa de Carles d'Àustria, l'Arxiduc, i no mirar mai més endarrere, però fóra bo recordar que d'entrada els catalans havien jurat Felip V com a rei i que no van entrar en combat fins al quart any de guerra. En trista compensació, abandonats de tothom, van sortir-ne més tard que ningú, un any després de la signatura del Tractat d'Utrecht (1713) que hi havia posat el punt i final. De manera que els exèrcits francesos, principal suport de la causa felipista, van poder concentrar-se en un sol objectiu: la derrota catalana era qüestió de temps. Essent així, per què no van deixar de combatre abans?

Els bàndols (i els motius)

Cal recapitular uns anys i, ni que sigui breument, situar cadascú al bàndol que li

corresponia. D'entrada el desencadenant: Carles II d'Espanya, de la família dels Habsburg, morí sense descendència l'any 1700 i nomenà hereu Felip d'Anjou, nét del poderós rei francès Lluís XIV –no sense rebre tota mena de pressions per part de l'ambaixador gal i el *lobby* que havia establert dins la Cort castellana. Amb el nom de Felip V jurà el càrrec tant a Castella com a la resta de regnes i, amb Catalunya, va tenir un gest que l'honorà: convocar Corts, que no se celebraven des de 1599. Les reunions es van allargar uns tres mesos i van tancar-se amb un balanç positiu: es va legislar, es va desbloquejar el sistema i el rei va jurar lleialtat a les Constitucions. Però, mentre a la península Ibèrica tot transcorria amb certa normalitat, l'emperador del Sacre Imperi Germànic considerava que, per consanguinitat, la seva família també tenia dret al tron espanyol i no li va ser difícil trobar aliats: els més importants Anglaterra, enemiga acèrrima de França, i els Països Baixos, que van formar la Gran Aliança de La Haia, a la qual més endavant s'hi van integrar Portugal, Savoia i diferents estats alemanys. L'objectiu de tots plegats era evitar que la creixent potència francesa sumés els immensos territoris de l'Imperi espanyol a les Amèriques.

Queda clar, doncs, que la Guerra de Successió va ser un conflicte internacional i els primers combats van tenir lloc en territori italià, on la monarquia espanyola posseïa un bon grapat de ducats i regnes, i després passaren al nord, en paratges de l'Imperi germànic. De manera que la primera acció bèl·lica a la península Ibèrica no es va produir fins tres anys més tard de l'inici del conflicte, l'any 1704: la presa de Gibraltar per part dels anglesos,

i pocs mesos després que l'emperador decidís nomenar el seu germà Carles com a pretendent de les Corones de Castella i Aragó. Fou en nom seu que la flota britànica, amb ajut holandès i participació d'alguns catalans, es van fer amb el port clau per controlar l'accés al Mediterrani. Començava així el predomini aliat de la llarga guerra. De fet, des d'aquest moment i fins al 1710, malgrat alguns contratemps importants, el domini angloaustríac va ser abassegador, sobretot arreu del continent europeu. És cert que el 1707, els felipistes van aconseguir una victòria importantíssima a la famosa batalla d'Almansa, que els va donar la clau per a entrar als regnes de València i Aragó, i que acabà sent decisiva per al futur de la guerra i la decisió dels catalans, però en el global de la immensa partida d'escacs, els aliats duien avantatge. Tant és així que el 1708, després d'unes derrotes humiliants al nord de França, Lluís XIV va començar a negociar amb els aliats: estava disposat a renunciar a tots els territoris espanyols menys a Nàpols i Sicília. Els britànics van collar-lo massa, demanant-li que enviés exèrcits contra el seu propi nét, a Espanya –l'únic indret on duia la davantera– i el sobirà francès va preferir trencar les converses i continuar lluitant.

Mentrestant, en un racó de l'escaquer, els catalans s'havien sumat a l'aliança convençuts pels britànics i farts que totes les promeses i concessions que Felip V els havia fet durant les Corts en què l'havien nomenat rei, fossin reiteradament incomplertes pels virreis i governants borbònics. Per això, el 1706 van acceptar el candidat austriacista, al qual, després de fer-lo passar igualment per les Corts, van coronar com a Carles III.

La intervenció de la Vella Dama

L'any 1710 va representar el punt d'inflexió de la guerra, tot i que el remat no vingué fins l'any següent. Malgrat les derrotes en territoris valencians, les tropes aliades començaren un nou avanç victoriós cap a Madrid (que havien conquerit i perdut en pocs mesos el 1706), que va quedar aturat a Brihuega i a Villaviciosa quan arribaren tropes franceses a auxiliar les castellanen: era la resposta de Lluís XIV a la petició britànica d'atacar Felip V. D'altra banda, lluny d'allí, el panorama començava a torçar-se pels manaies anglesos: en les eleccions d'aquell mateix any, la societat votà pel canvi. Feia un cert temps que els aires antibel·licistes bufaven per l'illa, animada per dos noms il·lustres de la literatura anglesa: Jonathan Swift, autor d'*Els viatges de Gulliver*, i Daniel Defoe, pare de *Robinson Crusoe*, que havien criticat el govern dels *whigs*, el partit liberal, per iniciar la guerra i no saber sortir-ne. Els *tories*, partit conservador, es van fer amb les regnes de la Gran Bretanya i el primer objectiu va ser negociar la sortida del conflicte a canvi que França els garantís substancioses concessions comercials. Tenien la paella pel mànec i sabien que el rei francès estava disposat a gairebé tot. Si comptem que ells havien estat els principals instigadors de la guerra, aconseguir un bon acord era clau perquè la retirada no quedés com un acte de covardia. El més greu, és clar, és que aquestes primeres converses van ser secretes i a esquenes del principal interessat, l'emperador germànic.

Tot i la rellevància d'aquests primers contactes, que més que traçar el camí de la pau, anaven dirigits a la sortida "honrosa" del conflicte de la Gran Bretanya, el fet

determinant de la guerra el va decidir l'atzar d'una mort inesperada: la Dama va jugar un paper cabdal en aquesta partida d'escacs segant la vida de Josep I, emperador de l'Imperi Germànic, el 17 d'abril del 1711. Com que no tenia fills, en quedar vacant el tron imperial, el seu germà, l'Arxiduc Carles, es convertí en emperador. Amb el nou panorama, a Anglaterra i a Holanda ja no els interessava ajudar-lo a guanyar la guerra: si Carles es convertia en l'amo de l'Imperi espanyol essent emperador germànic, sumaria un poder tan extraordinari com inconvenient. Les coses haurien pogut anar d'una altra manera, perquè la mort també va endur-se tres pretendents al tron francès i va deixar Felip d'Anjou precedit només per un nen de dos anys de salut delicada, com a hereu de la corona. Però el vailet va resistir i amb el temps es convertiria en Lluís XV, mentre que Felip va ser obligat a renunciar solemnement al tron francès.

Cinc dies després de la mort de l'emperador, francesos i anglesos ja havien arribat a un acord de no-agressió i, tot i que les converses oficials no van començar fins el 1712, el que van pactar llavors, a grans trets, és el que va resultar més endavant del Tractat d'Utrecht –senyal evident que les converses venien de força temps abans de la mort de Josep I. El cas és que amb els anglesos fent mutis i deixant de subvencionar la guerra fins a retirar tots els soldats que tenien en combat, i amb el candidat austriacista instal·lat a Viena com a Carles VI i sense cap recolzament internacional, els catalans – als quals s'havien unit tots els austriacistes valencians i aragonesos que havien fugit dels seus regnes ocupats pels Borbons – van decidir seguir lluitant. Per què? És cert que la marxa de l'Arxiduc no va suposar el

seu abandonó militar, que tropes imperials van seguir combatent a favor seu i que l'emperadriu Elisabet va quedar-se a Barcelona com a governadora, però no ho és menys que la derrota era qüestió de temps; al capdavant, els qui finançaven els exèrcits eren els anglesos i quan la pau d'Utrecht va segellar-se oficialment, a Carles VI no li va quedar més remei que fer tornar la seva esposa i totes les tropes que quedaven al Principat. En aquest punt, a principis de juliol de 1713, els representants de Felip V van convidar els governants barcelonins a rendir-se... però la resposta fou un no rotund, el mateix que els dirigents catalans anaren repetint, en les successives propostes borbòniques, fins l'11 de setembre de 1714.

El perquè de la resistència

La resposta és simple: els catalans sabien el que els esperava amb l'arribada del rei francès, des de feia una colla d'anys; l'exemple valencià i aragonès, després la derrota a Almansa el 1707, era escruixidor. A més d'una repressió cruenta que incloïa la crema de pobles, amb Xàtiva com a màxim exponent (arrasada per complet, esborrada dels mapes canviant-ne el nom), s'havien prohibit els furs propis i imposat el Decret de Nova Planta, que en essència era el model absolutista francès, que ja funcionava a Castella en temps dels Àustries, però que la Corona Catalanoaragonesa havia combatut amb braó, defensant el que considerava la seva característica més substancial: un sistema parlamentari on el rei demanava –no imposava– a les

Corts i estava limitat per la llei. El que va moure els barcelonins, els cardonins i a les darreres partides austriacistes que campaven pel Principat a no rendir-se va ser una qüestió d'honor: calia lluitar per conservar el que *“nostres antecessors a costa de sa sang gloriosament alçaren i nosaltres devem, així mateix, mantenir”*. Més clar, l'aigua, encara que la decisió impliqués un enrocament en una postura cada vegada més nihilista, que resumeix perfectament el lema de l'estendard que els assetjats feien onejar a Montjuïc, ja el 1714: *“Privilegis o mort”*. I el de Cardona: *“Viurem lliures o morirem”*.

Del com aquesta postura va prendre tints quasi místics, que van portar a creure que la resistència a ultrança equivaldria a un miracle final, de com la Ciutat Comtal va suportar un setge amb bombardeig continu que va causar l'admiració de mitja Europa, o fins i tot com Catalunya va viure des de 1713 com una República *de facto*, són temes que no pertocquen enguany, ja en tindrem temps d'aquí a tres estius. Per ara, quedem-nos amb els mots d'alguns anglesos que, conscients de la traïció, van publicar llibres i opuscles on es plantejaven: *“Abandonarem un poble fidel, l'únic crim del quals consisteix a haver-se adherit a nosaltres? [...] El mot ‘catalans’, no serà sinònim de la nostra deshonra?”*. Diuen que quan un ministre britànic va provar d'estovar Felip V per trobar una solució pacífica i pactada pels catalans, aquest va espetar-li: *“Señor: ¿no rompereis la paz por una bagatela?”*.

Fa tres-cents anys que provem d'encaixar-la, la bagatela-la.

PREGÓ DE LA FESTA DE SANT MAGÍ 2010

Miquel Pont Farré

Bona nit,

Després de tants anys sentint el pregó de Sant Magí fet per cerverins lletrats i plens d'estudis, jo només puc fer arribar la meva experiència de cerverí i pagès, fill de la placeta, que tota la vida ha viscut la festa des del costat de la capella.

Recordo, quan tenia uns 4 anys, acabada la guerra, la placeta plena de cavalls, els soldats que em feien jugar i jo que portava la seva roba a la iaia, que la feia bullir al corral, on l'escaldava amb lleixiu de cendra, perquè portaven un munt de paràsits i pollès.

No us puc explicar, com descriu el Josep M. Llobet, en el pregó de l'any 2007, com era la festa fa 400 anys i la seva llegenda a partir dels papers i com dos cerverins van fer el primer viatge per anar a buscar l'aigua... Jo començaré quan tenia uns 10 anys, a finals dels anys 40.

Passada la revolta de la guerra, la festa la van promoure 4 seminaristes empesos per la il·lusió que hi posava mossèn Arques. Després, es van organitzar els devots del sant, que no tots eren del barri, i des de llavors tot va tirar endavant. No hi havia problemes pels animals o ruquets que sempre han estat els protagonistes de la festa.

Es donava el cas que si hi havia algun jove que no fes de pagès i volgués guarnir una carga, anava amb algun veí que tingués 2 animals (que eren la majoria, ja que necessitaven el parell per treballar la terra) i en feia servir un. Els capitans es renovaven cada dos anys i eren 4: 2 del carrer Buidasachs i 2 del carrer Sant Magí. Els diners es guardaven en una caixa de fusta que tenia 3 panys i 3 claus; 3 dels capitans tenien clau i el quart feia de secretari.

Pels dies de la festa, com que no teníem la "vela", que s'havia perdut durant la guerra, es feia servir la del barri de Sant Cristòfol i la del barri de Carme, que, en ser més petites i de fora mida, es completaven amb les borrasses de collir olives i sacs de roba que s'ajuntaven, cosint-ho tot amb agulles saqueres i fil d'empalomar. Els més joves enfilàvem les agulles a les iaies, que anaven cosint. La vela nova es va poder comprar l'any 1968 i va costar 13.613 pts, una mica més de 81 €, tot un capital. Aquell mateix any i degut a una ventada i als fils de la llum que travessen la placeta, ja se'n va cremar un tros i es va haver d'arreglar.

La gent del camp de la nostra comarca ha estat sempre molt respectuosa amb la

religió; eren devots dels sants i les mares de Déus trobades, que normalment eren els patrons dels seus pobles i els tenien molta veneració.

Entre ells hi havia, com no, el nostre Sant Magí. Jo tinc dos records molt significatius. Un amb el pare Fabià. Una vegada, mentre estàvem traginant garbes per anar cap a l'era per batre, en un giravolt d'un camí molt estret vam bolcar la càrrega i el carro. A part de l'enrenou de tornar a carregar les garbes i del gra que es perdia, hi havia el perill que l'escalé prenguéssim mal perquè quedava enganxat als braços del carro. El pare, que era un home que no anava mai a missa degut als mals records de quan feia d'escolà a Fonolles, el primer que va dir tot desesperat va ser: "Sant Magí gloriós".

L'altre cas va ser un dia de batre: de bon matí semblava que havia de fer un bon dia. Al fons hi havia calçada, senyal de canvi de temps, però semblava que havia d'aguantar bé. Però quan estàvem girant la quarta tanda amb un vent seré fresquet i agradable, de cop i volta es va girar un vent que venia del costat de Les Oluges, amb uns núvols blancs que no assenyalaven res de bo. De seguida vam tenir allà l'amo de les terres, el Javier de Cal Muntanyes, de les quals nosaltres n'èrem els parcera, per veure si ja es podia treure palla i amuntegar el gra però, de cop, el cel va començar a tapar-se amb uns núvols negres i va fer un llamp i un tro tan fort que amb prou feines vam tenir temps de treure les mules i posar-les a la cabana abans no comencés a ploure.

En aquell moment, quan ja teníem les mules a dins de la cabana, l'home tercer, el Joan Garxet, tot decidit se'n va anar cap a fora, es va agenollar al mig de l'era, es

va treure la gorra i, tot devot, va començar a dir l'oració: "Sant Lluç, Sant Marc, Santa Bàrbara i Santa Creu, d'aquesta ens salvareu", però va començar a ploure més fort, amb unes pedres de la mida dels ous de perdiu. Com que el Joan no es bellugava, el Javier i el pare el van tapar amb la manta de les mules; al cap d'un moment, veient que la cosa no parava es va alçar i va cridar ben fort: "Recollons Sant Magí gloriós, avui fotarem una bona panada".

Amb tot això us vull dir que, tant si s'era creient o no, tant si s'havia acabat de batre com si no, quan arribava el dia 15 d'agost, tot quedava parat perquè s'havia d'anar a Sant Magí de la Brufaganya a buscar l'aigua miraculosa i a venerar el Sant. Per a mi, això era la veritable devoció.

El dia 15 al matí es feien els preparatius: s'engreixaven les rodes i es posava la vela al carro, tant per protegir del sol com per si pel camí es posava a ploure; es raspallava la mula i s'omplien les bosses del carro, principalment de palla i d'alfals, que era per menjar els animals i per dormir. Els argadells amb els càntirs es portaven lligats al capçalet del darrere el carro, al costat de la cistella on la mare hi havia col·locat les carmanyoles amb el menjar del dia; el pa ja el compràvem a Santa Coloma.

Aquell dia es dinava una mica més aviat; tothom es reunia amb els carros davant els safarejos de Sant Francesc, on antigament hi havia un hostal, i quan semblava que ja hi era tothom, sortíem tots plegats cap a La Brufaganya. Cap al tard s'arribava a la Plaça de les Fonts de Santa Coloma; les mules es posaven en cases que feien d'hostal on la gent anava

a dormir a la pallera. En acabar de sopar, els homes feien alguna partida de cartes o anaven a la taverna, mentre les dones feien petar la xerrada i els menuts dormíem a les bosses dels carros; a la matinada del dia 16 es reprenia la marxa.

Com a anècdota us diré que, com que la canalla dormíem a les bosses dels carros, moltes vegades no ens despertàvem fins a mig camí o bé directament fins que arribàvem a les fonts de Sant Magí.

Quan arribàvem a les fonts, és quan es veia veritablement la devoció a l'aigua miraculosa, ja que els que no s'havien d'encarregar de les mules, se n'anaven directament a les fonts i era tot un espectacle veure com els homes es treien la gorra, l'armilla i la faixa, la camisa i els pantalons fins a quedar-se, a ple estiu, amb la samarreta de màniga llarga i els calçotets "enfelpats" per estirar-se a la pica on rajaven les fonts. Les dones es treien les mitges i s'arremangaven les faldilles i es rentaven les cames fins al genoll.

Després del primer contacte amb l'aigua, tothom tenia feina: els homes i els nois a omplir càntrirs o a fer boix; les dones i la canalla a fer espígol, mentre algunes mares començaven a preparar el dinar.

Els capitans, acompanyats de tothom que ho volgués, anaven a dalt al Santuari; a la rectoria signaven el llibre de l'església i feien entrega del cantiret al rector, que els donava el certificat conforme l'aigua que hi havia en els càntrirs era la de les fonts.

Recordo que amb l'Eduard de cal Caragol, baixàvem del Santuari cap a les fonts passant per uns senderols de la muntanya per on, segons la llegenda, els

El Miquel llegint el pregó. Foto de Sebastià Caus

soldats romans van arrossegar l'anacoreta Sant Magí. I allà era on trobàvem alguna que altra mata de gavernera o roser bord amb les roses blanques de quatre pètals amb uns esquitxos vermells que, continuant amb la llegenda, era la sang de Sant Magí, que va tacar les roses blanques quan l'arrossegaven muntanya avall... Malauradament fa molt de temps que ja no se'n veuen.

Mentrestant la resta de maginets que s'havien quedat a baix es feien càrrec de les mules amb unes menjadores improvisades amb borrasses penjades als braços dels carros. Al migdia es feia la missa sobre les fonts, es dinava i es feia la migdiada...

Així passava la tarda fins que aprofitant

l'última hora de sol, arribava l'hora de sopar i anar a dormir que, per nosaltres era el millor moment del dia, ja que la màxima il·lusió era dormir en aquells enormes roures que estaven buits per dins i eren tant grans que es necessitaven 8 homes estirats de braços per donar-los la volta, com si ballessin sardanes. En aquells forats, ens ajocàvem 4 o 5 menuts, embolicats amb la manta disposats a passar-hi la nit, a riure molt i a dormir poc.

L'endemà al matí es carregava l'aigua, el boix i l'espígol als carros i començava el camí de tornada. Es parava a Santa Coloma, on es donava menjar i beure a les mules mentre la gent feia un mos i, sobre les 7 de la tarda del dia 18 d'agost s'arribava a Cervera. Mentre els campaners ens donaven la benvinguda, es baixava pel carrer Major fins a la placeta, tot fent l'entrada de l'aigua.

Als anys 70, la vida a Cervera canvia. Canvia la vida social; s'hi instal·len fàbriques com Ibèria Ràdio i les 3VVV o la càrnica L'Agudana. La gent es ven les mules, alguns es compren un tractor i altres comencen a plegar de pagès per anar a treballar a aquestes fàbriques... Segons la

premsa local, Sant Magí havia mort quan, en realitat, tal i com va dir el Magí Raich en el seu pregó de l'any 2001, estava a la UCI; però gràcies a molts cerverins, veïns o no del barri, que van sortir a l'ajut de la festa i ens van donar un cop de mà (vull dir de diners), s'ha pogut reflotar fins a convertir-la en el que és avui dia: 10-12 animals que fan l'entrada i repartiment de l'aigua quan ja fa anys que les mules i els ruquets han deixat de ser un element més de casa, i haver-los de llogar suposa una gran part del pressupost total de la festa; amb pares fills i néts seguint la comitiva en l'entrada i repartiment de l'aigua, una Plaça Major plena, una placeta amb quitxalla fent còssos... tot per celebrar una festa més popular que religiosa, on tothom hi te cabuda.

En nom del barri de Sant Magí i en el meu propi, moltes gràcies i que duri per molts anys. Per la nostra part de ganes no en faltaran, ja que hi ha un bon planter de jovent i una bona direcció que amb el vostre ajut, ens veiem capaços de tirar endavant durant molt de temps.

Moltes gràcies i bona nit.